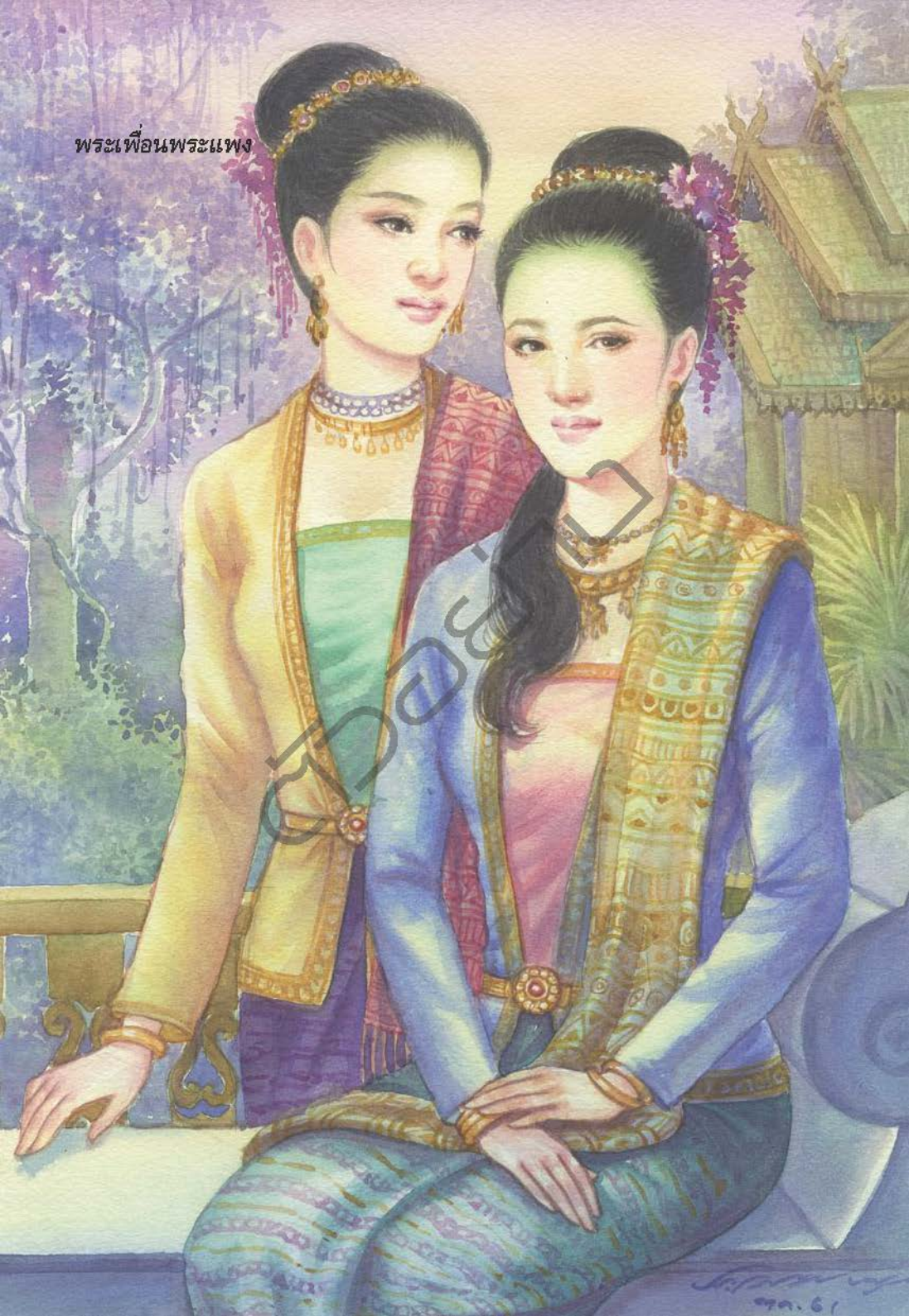

นาง ในวรรณคดี (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

๑ ในหนังสือดี ๑๐๐ ข้อเรื่อง
ที่เด็กและเยาวชนไทยควรอ่าน (สกว.)

มาลัย (จุฑารัตน์) : เขียน ประเวศน์ หนูจิ้น : วาด

พระเพื่อนพระแพง

พระเพื่อนพระแพง

ตำนานโบราณพื้นบ้านภาคเหนือของไทยเป็นต้นกำเนิดนิยายรักอมตะของพระเพื่อนพระแพง สองพระธิดาเลอโฉมแห่งเมืองสรอง (สันนิษฐานกันว่าปัจจุบันคือ ตอนเหนืออำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่ กลุ่มน้ำยม) ที่มีต่อพระลอกษัตริย์หนุ่มแห่งแมนสรอง (คาดว่าคงจะเป็นเมืองกาหลง เขตอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปางในสมัยนี้)

เรื่องราวของนางงามไฉนวรรณคดีคู่นี้บรรยายไว้อย่างไพเราะเพราะพริ้งใน *ลิลิตพระลอ* อันเป็นบทกวีนิพนธ์สมัยกรุงศรีอยุธยา

แต่ใครคือผู้นิพนธ์ *ลิลิตพระลอ* ยังคงเป็นปัญหาถกเถียงกันอยู่ และมีข้อสันนิษฐานว่า สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงพระราชนิพนธ์และโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าฟ้าอภัยทศเป็นผู้เขียน

นิยายรักระคนโศกเรื่องนี้เริ่มมาจาก...

ท้าวแมนสรองแห่งเมืองแมนสรองทรงเห็นว่า เมืองสรองมีกำลังกล้าแข็ง จึงระดมทัพยกมารบเมืองสรอง ท้าวพิมพิลาครษัตริย์ผู้ครองเมืองสรองยกทัพ

ออกต้อนรับนอกพระนครแล้วพลาดท่าเลี้ยที่ ถูกท้าวแมนสรวงพันด้วยของ้าว จนพระศอขาดบนหลังช้าง จากนั้นแม่ทัพนายกองทั้งหลายแห่งเมืองสรองก็ ช่วยกันนำพระศพท้าวพิฆิณิศาคกลับเข้าเมืองได้

ท้าวพิชัยพิฆิณิศาคของท้าวพิฆิณิศาครักษาเมืองอย่างเข้มแข็ง ท้าวแมนสรวงจึงไม่อาจหักเอาเมืองสรองด้วยกำลัง ต้องเลิกทัพกลับไป

ภายหลังสงคราม ท้าวพิชัยพิฆิณิศาคทรงขึ้นครองราชย์สืบแทนพระราชบิดา แล้วจัดพิธีพระศพท้าวพิฆิณิศาคตามราชประเพณี พร้อมกันนั้น พระเพื่อน พระแพงพระธิดาทั้งสองของท้าวพิชัยพิฆิณิศาคกับพระนางดาราวดีพระมเหสี ก็ได้ทรงย้ายไปอยู่ที่วังพระเจ้ายา (พระมเหสีฝ่ายของพระเจ้าพิฆิณิศาค)

ฝ่ายท้าวแมนสรวง เมื่อเสด็จกลับถึงพระนครแล้ว ก็ทรงเห็นว่า พระลอบ ผู้เป็นพระโอรสมีพระชันษาสมควร จึงให้อภิเษกสมรสกับนางลักษณวดีผู้ทรงสิริโฉมงดงามยิ่ง ไม่นานท้าวแมนสรวงก็สวรรคต แล้วพระลอก็เสด็จขึ้นเสวยราชย์สืบต่อมา

กษัตริย์หนุ่มพระองค์ใหม่ก็ทรงมีรูปโฉมเป็นเลิศดั่งที่มีบรรยายไว้ว่า...

รอยรูปอินทพรหยาตฟ้า	มาอ่าองค์ในหล้า
แหล่งให้คนชม	แลฤฯ
พระองค์กลมกล่องแก้ง	เอวอ่นอรรระแ้ง
ถ้วนแห่งเจ้ากวม	บารนี่ฯ
โฉมผจญสามแผ่นดินแพ้	งามเลิศงามล้วนแล้
รูปต้องดีใจ	บารนี่ฯ
ภษาจรในแหล่งหล้า	ทุกหัว คนที่เยวค้ำ
เล่าล้วนขอโฉม	ท่านแลฯ

แล้วคำเล่าลือเกี่ยวกับรูปโฉมของพระลอบที่พวกค้าขายเล่าลือก็กระพือไปตามเมืองต่างๆ และล่องรู้ถึงพระเพื่อนพระแพง

แค่ได้ฟังเสียงเพลงขับร้องถึงความงามของพระลอ จิตใจของสองพระธิดาผู้เลอโฉมแห่งเมืองสรองก็เริ่มปั่นป่วนด้วยความรัก จนกินไม่ได้ นอนไม่หลับ ทำให้สองพระพี่เลี้ยง นางริน นางโรย ผิดสังเกตอาการเศร้าหมองนั้นของพระธิดาทั้งสอง จึงทูลถามถึงสาเหตุด้วยความเป็นห่วง แต่ความละเอียดของหญิงสาวทำให้พระเพื่อนพระแพงไม่ยอมตอบตรงๆ เพียงเกริ่นเป็นนัยแก่พี่เลี้ยงทั้งสองว่า

เสียงภาเสียงเล่าอ้าง	อันใด พี่เอ๋ย
เสียงข่อมยอยศใคร	ทั่วหล้า
สองเชื้อพี่หลับไหล	ลึมตื่น ฤาพี่
สองพี่คิดเองอ้า	อย่าได้ถามเฝ้าฯ

เพียงเท่านี้ก็เหลือเฟือที่นางรินนางโรยจะเข้าใจได้แจ่มแจ้ง จึงอาสาออกอุบายทำให้พระเพื่อนพระแพงได้ครองคู่กับพระลอให้จงได้ โดยขั้นแรก พวกนางส่งคนสนิทปลอมเป็นพ่อค้าไปยังเมืองแมนสรอง เทียวขับเพลงเล่าถึงความงามของสองพระธิดาไปทั่ว

เมื่อพระลอได้ฟังคำรำลือนั้นเข้า ก็ทรงให้หาผู้ขับร้องนั้นมาเฝ้า เพื่อจะได้ขับบทเพลงอันไพเราะนั้นถวาย

ดังนั้น ลือแห่งความรักอันดับแรกที่สองนางพี่เลี้ยงส่งมา จึงมีโอกาสมายังห้องพระโอรส ขับเพลงสรรเสริญความงามของพระเพื่อนพระแพงต่อหน้าพระพักตร์พระลอ กษัตริย์หนุ่มแห่งประเทศคู่คี่ที่ว่า...

ทุกเมืองมีลูกท้าว	นมมี มากนา
บเปรียบสองกษัตริย์	พี่น้อง
พระแพงแม่มีศรี	สวัสดิ์ยิ่ง คณนา
พระเพื่อนโฉมยงหยิ่ง	อยู่เพียงดวงเดือนฯ

โคมส่องเหมือนหยาดฟ้า	ลงดิน
งามเงื่อนอัปสรอินทร์	สู่หล้า
อย่าคิดต่ออย่าควรถวิล	ถึงยาก แลนา
ชมยะแย้มทั่วหน้า	หน่อท้าวมีบุญญา

นอกจากบทชมโคมพระเพื่อนพระแพงใน ลิลิตพระลอ นี้แล้ว ยังมี บทกลอนชมโคมที่ไพเราะคั่นหูอย่างมากของเจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ (ม.ร.ว.หลาน กุญชร) คือ

บัดนี้มีสองกัลยา	ลักษณะน่าเลิศล้ำในตำได้
ทรงโคมประโลมละลานใจ	บุตรีไถองค์พระพิชฌุกร
อายุเยาว์เรศรุ่นเจริญศรี	พระเพื่อนพี่แพงน้องสองสมร
งามทรงงามองค์อรชร	ตั้งอัปสรหยาดฟ้าลงมาเอย
	(บทละครเรื่อง พระลอ)

และกรมพระราชวังบวร มหาศักดิ์พลเทพ ในรัชกาลที่ ๓ ก็ได้ทรง พรรณนาความในตอนที่เดียวกันนี้อย่างละเอียดว่า

ไม่สูงต่ำดำขาวพีผอม	พริ้งพร้อมสรรพางค์ตั้งนางหงส์
อรชรอ่อนแอ้นแ้ววงศ์	ดวงพักตร์โฉมยงดั่งวงเดือน
พิศพิทีก็ไม่มีเสมอสอง	พิศน้องก็ไม่มีเสมอเหมือน
ขนงเนตรเกศแก้มแย้มเยื่อน	เหมือนจะเตือนให้ต้องตาชาย
พระกรรมเทียบเปรียบกลีบบุษบง	นาสิกทรงวงขอวิเชียรฉาย
ดำเนินเดินทอดระหวายกาย	กรกรายคล้ายวงเอราวัณ
โอษฐ์บางอย่างสีลิ้นจีจิ้ม	งามพริ้มเพราสมคมสัน
เกศดำระยับกลับเป็นมัน	ทนต์นั้นเทียบสีมณีนิล

สองถันสั้นหัตถ์ตตบุษย์
ขึ้นบังใบไสสลดหมตมลทิน

ฟังผู้ตพื้นท่าชลาสินธุ์
ภุมรินยังมีได้ไกล่เคียง
(บทละครเรื่อง พระลอนรลักษณ์)

ถ้อยคำที่บรรยายความงามอย่างเลิศลอยนี้ได้ก่อเกิดความหวั่นไหวขึ้น
ในพระทัยพระลอ สมความมุ่งหมายของสองนางที่เลี้ยง

นางรีนหางโรยจึงได้ดำเนินแผนการขั้นต่อไป ด้วยการเสาะหาแม่มดหมอล
เสน่ห์มือฉมัง สำหรับสะกดให้พระลอเสด็จมาหาพระเพื่อนพระแพงที่เมืองสรอง
ด้วยความหลงใหล แต่แม่มดหมอลเสน่ห์ส่วนใหญ่ก็พากันปฏิเสธ เนื่องจากบารมี
กษัตริย์ของพระลอ ทำให้พวกนั้นรู้ตัวว่า ไม่มีความสามารถพอ

ในที่สุดมีคนแนะนำให้สองพี่เลี้ยงไปหาปู่เจ้าสมิงพราย

เมื่อสองพี่เลี้ยงไปวิงวอนปู่เจ้าสมิงพรายยังเขาใหญ่ให้ช่วยเหลือสอง
พระธิดาในเรื่องนั้นๆ ปู่เจ้ายอมรับปากจะช่วยเพราะเหตุผลสามประการคือ

๑. เล็งญาณเห็นว่าพระเพื่อนพระแพงกับพระลอมีบุญพล้นนิเวศต่อกัน
แม้อาจจะมีเหตุอันตรวายเป็นภายหลังถึงแก่ชีวิตเนื่องจากกรรมเก่าก็ตาม

๒. พระเพื่อนพระแพงมีศรัทธาเคารพต่อปู่เจ้าอย่างจริงใจ

๓. ความสามารถของปู่เจ้าสมิงพรายมีพอ

แล้วศึกไสยศาลตรักระหว่างเมืองสรองกับแมนสรวงก็เปิดฉากขึ้น เริ่ม
จาก...

ปู่เจ้าเขียนภาพพระลออยู่กลาง มีพระเพื่อนพระแพงแนบข้างซ้ายขวาบน
ลูกกลม (สิ่งทีสานจากไม้ไผ่มีลักษณะกลมเหมือนตะกร้อ สำหรับแขวนให้
ลมพัดหมุน) แล้วเขียนยันต์กำกับ จากนั้นใช้เวทมนตร์เรียกดันยางใหญ่เท่า
เจ็ดคนโอบให้ค้อมยอดลงมาจากดดิน จึงปักลูกกลมลงบนยอดดันยาง ปลอ่ยให้
ดันยางดีดลำต้นตรงขึ้นอีกครั้ง

พร้อมกับลูกกลมบนยอดดันยางต้องลมหมุนจี๋เหมือนกังหัน พระทัยของ
พระลอก็สั่นไหวด้วยความลุ่มหลง ถึงกับฝันเห็นพระเพื่อนพระแพงมาแนบชิด

กอดองค์ไว้ ชักชวนให้ไปหาทางยังเมืองสรอง

พิษรักทำให้พระลอออยู่ไม่เป็นสุข นางสนมกำนัลปั้นปวนวุ่นวายไปทั้งวัง จนเรื่องรู้ไปถึงนางบุญเหลือผู้เป็นพระมารดา พระมารดาจึงทรงให้ชุมนุมหม่อมตี่หัวแผ่นดินให้ช่วยกันแก้ไข พระลออจึงรอดจากด่านแรกนี้ไปได้

เมื่อคอยเท่าไรๆ พระลออก็ยังเงียบหาย ไม่เห็นเสด็จมาหาสักที พระเพื่อนพระแพงก็ใช้คนไปส่งข่าวต่อปุเจ้าสมิ้งพราย

ปุเจ้าก็รู้ทันที่ว่า มีคนแก้อาคมให้พระลออแล้ว จึงปฏิบัติการณ์ที่สองต่อโดยเขียนรูปพระลออและสองพระธิดาลงบนธงสามชาย บักไว้บนยอดตตะเคียนใหญ่เก้าคนโอบ สายลมที่พัดกระพือให้ธงปลิวสะบัดอยู่ตลอดเวลา นั้นได้ช่วยพัดพายาเสน่ห์บนผืนธงปลิวไปยังเมืองแมนสรองอย่างรวดเร็ว

พระลออที่เพิ่งถูกลากจากหลงไหลไม่ทันหนาน ก็อาการกำเริบ เพ้อคลั่งหนักกว่าเดิมเสียอีก

ครั้งนี้นางบุญเหลือก็แทบจะหมดปัญญาแก้ไข จนกระทั่งเซ็งได้หมอลิทธิชัยมาช่วยเหลือ พระลออจึงหายจากคลุ้มคลั่งได้

หมอลิทธิชัยนอกจากจะช่วยแก้อาการกำเริบของพระลออแล้ว ยังสร้างแนวป้องกันตัวไว้ให้พระลอออีกสามชั้นคือ ชั้นในเชิญอารักษ์มาอยู่รักษา ตอนกลางมียักษ์คอยป้องกัน ชั้นนอกก็ให้พวกปีศาจดูแล บนอากาศเป็นหน้าที่ของพวกผีอยู่ระแวงระวังทุกแห่งหน (นี่คือกองทัพไสยศาสตร์ของเมืองแมนสรอง)

นอกจากนี้ ยังมีพิธีเบิกบายศรีทำขวัญพระลอออย่างเอิกเกริกอีกด้วย ส่วนทางเมืองสรอง ปุเจ้าสมิ้งพรายก็ได้เล็งรู้ทุกประการนี้ด้วยญาณ จึงเรียกเทพยดาที่อยู่ไหนๆ ไนนา ไนถ้ำ และปุเจ้าอื่นๆ ทุกตำบลมารวมกัน ตั้งให้พระพนศบดี ศรีพรหมรักษ์ ยักษ์กุมารเป็นนายทัพ พวกผีปีศาจเป็นบริวารมากมาย ยกทัพไสยศาสตร์แห่งเมืองสรองไปโจมตีกองกำลัง (ไสยศาสตร์) รักษาพระนครแมนสรอง

กองทัพ (ภูตผีวิญญาน) ทั้งสองเข้ารบประจัญบานกันสุดสุด จนเกิดอาเพศกลางร้ายให้เห็นไปทั่วเมืองแมนสรอง ในที่สุดแนวป้องกันที่หมอลิทธิชัย

วางไว้ก็แตกพ่ายกระจุกย่อย พร้อมกันพระลอกก็ทรงหยิบสลา (หมาก) เห็นที่หมู่เจ้าเสกให้ลอยมาปะปนในพานหมาก เสวยเข้าไปอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์

อาการคลั่งไคล้ไหลหลงของพระลอกจึงกำเริบขึ้นอย่างสุดที่ใครจะเยี่ยวยารักษาได้อีกแล้ว เป็นผลให้พระลอกแข็งขึ้น จะเสด็จไปหาพระเพื่อนพระแพงให้ได้ ไม่ฟังคำทัดทานของนางบุญเหลือพระมารดาและพระนางลักษณะนวมติ่มเหล็ก

พระลอกเสด็จจากพระราชวังด้วยขบวนทัพอันโอ้อ่าเต็มยศ จนถึงใกล้ชายแดนเชื่อมต่อกับเมืองสรอง จึงตรัสสั่งให้ทัพใหญ่กลับพระนคร นำคนสนิทติดตามไปด้วยประมาณร้อยคนเท่านั้น เพื่อวางกำลังคนเหล่านี้ไว้เป็นสายสื่อสารข่าวในระหว่างทาง

เมื่อมาถึงแม่น้ำกาทอง พระลอกทรงลงสรอง พลังเสียงน้ำถึงเรื่องที่จะเสด็จไปหาสองพระธิดาแห่งเมืองสรอง น้ำก็เกิดเป็นวังวนสีเลือดตรงหน้า บ่งบอกลางร้ายในอนาคต แต่เพราะฤทธิ์รักในพระทัย ทำให้พระลอกไม่ยินยอมหวนกลับยังคงมุ่งต่อไปด้วยความเด็ดเดี่ยว แม้เห็นความตายรออยู่ข้างหน้าอย่างวางๆ

ในขณะที่เดียวกัน ปู่เจ้าสุมิงพรายก็ส่งโก่ผีสิง มาล่อพระลอกให้เสด็จสู่เมืองสรองเร็วขึ้น

พระลอกปลอมเป็นพรานหมอนชื่อศรีเกศ และให้นายแก้วนายขวัญธมสองพระพี่เลี้ยงปลอมเป็นชาวบ้านต่างเมือง ชื่อธรรพ์กับราม เพื่อเข้าสู่เมืองสรองอย่างไม่ให้ใครจับสงสัยได้

เมื่อทั้งสามมาถึงเมืองสรองแล้ว ด้วยความร่วมมือมือของนางรีนนางโรยชักนำให้พระลอกและพระเพื่อนพระแพงได้พบกันเป็นครั้งแรกที่สวนหลวง จากนั้นจึงช่วยกันซ่อนพระลอกและสองนายพี่เลี้ยงไว้ในวังพระธิดาอย่างระมัดระวังมิดชิด

แต่จะระวังมากแค่ไหน ก็หนีคำว่า ‘ความลับไม่มีในโลก’ ไปไม่พ้น ในที่สุดท้าวพิชัยพิษณุกรทรงระแคะระคายเรื่องนี้เข้าจนได้ จึงลอบมาดู พอได้เห็นทุกอย่างด้วยพระองค์เอง แทนที่จะโกรธเป็นฟืนเป็นไฟ ท้าวพิชัยพิษณุกรกลับทรงบังเกิดอุบายที่ดีประการหนึ่ง นั่นก็คือ การเป็นทองแผ่นเดียวกันของเมือง

สรองกับแมนสรวงนั้นมีแต่คุณไม่มีโทษ เพราะไม่เพียงแต่จะก่อเกิดสันติภาพ
อย่างถาวรขึ้นเท่านั้น ยังส่งเสริมคุ้มครองอันเหมาะสมทั้งทางฐานะ ชาติตระกูล
และรูปโฉมแก่พระธิดาทั้งสองอีกด้วย

พอตัดสินพระทัยได้เช่นนั้นแล้ว ท้าวพิชัยพิษณุกรก็ทรงปรากฏองค์
ออกจากที่ซ่อนให้พระธิดาทั้งสองและพระลอเห็น พร้อมทั้งแจ้งความในพระทัย
นั้นให้รู้ ยังความยินดีแก่สองพระธิดาและพระลอเป็นอย่างมาก

แต่เมื่อเรื่องนี้รู้ไปถึงพระเจ้าย่า กลับสร้างความเคียดแค้นแก่นางเป็น
อันมาก ต้องการให้ท้าวพิชัยพิษณุกรฆ่าพระลอทิ้งเสีย เพื่อล้างแค้นให้แก่
ท้าวพิมพิสาคร

ดังนั้น พอได้รับการปฏิเสธจากท้าวพิชัยพิษณุกร พระเจ้าย่าจึงถึงกับ
แอบอ้างรับสั่ง (ของท้าวพิชัยพิษณุกร) ให้ทหารเข้าล้อมสังหารพระลอเสีย โดย
กำชับให้ทุกคนดำเนินการอย่างเป็นทางการด้วยความลับสุดยอด

ในการบุกวังพระธิดาของทหารเมืองสรองนี้ นายแก้วกับนางริน และ
นายขวัญกับนายโรย ลี้พี่เลี้ยงผู้จงรักภักดีได้สละชีพก่อนนายเหนือหัว ส่วน
พระลอกับพระเพื่อนพระแพงก็ยืนตายเคียงคู่กัน ร่างของทั้งหมดต่างเต็มไปด้วย
ด้วยลูกศรอาบยาพิษและบาดแผลจากคมอาวุธ

กว่าท้าวพิชัยพิษณุกรจะทราบเรื่องราว พระธิดาทั้งสองกับพระลอก็
ได้กลายเป็นซากศพไปเสียแล้ว แต่พระองค์ก็ทรงจัดการกับผู้ก่อเหตุร้ายครั้งนี้
อย่างพอกัน เพราะทหารทุกคนที่ทำการนี้ต่างถูกประหารจนไม่เหลือเหลือ และ
พระเจ้าย่าผู้เป็นต้นเหตุ ก็ได้รับโทษแล้วเนืองจนตายตกตามกัน แล้วทั้งศพ
ประจาน (พระเจ้าย่าไม่ใช่พระมารดาแท้ๆ ของท้าวพิชัยพิษณุกร)

ส่วนพระนางลักษณวดีมีเหลือของพระลอที่เมืองแมนสรวงพอทราบข่าวนี้
เข้า ก็ถึงกับบอกร่ำไห้ตายตามไปอีกคน

นิยายรักที่จบลงด้วยความตายนี้กลับพ้องกับคำที่พระลอได้ตรัสไว้แก่
พระนางลักษณวดีก่อนเสด็จมาสู่เมืองสรองที่ว่า...

สุวรรณเกษร

เล่ากันว่า...นานมาแล้ว ที่ชายป่าแห่งหนึ่ง มีนกกระจาบผิวเมี่ยมคู่หนึ่ง ทำรังอยู่บนต้นไม้ ทั้งสองมีลูกเล็กๆ ด้วยกันอยู่สี่ตัว แม่นกจะอยู่กับรังเพื่อเฝ้าดูแลลูกๆ ส่วนพ่อนกมีหน้าที่ออกหาเหยื่อมาเลี้ยงลูกเมี่ยมเป็นประจำ

วันหนึ่ง พ่อนกบินหาอาหารออกไปไกลถึงบึงใหญ่

ที่บึงนั้นมีดอกบัวบานสล้างอยู่มากมาย

พ่อนกจึงร่อนลงคลุกเคล้าเกสรในดอกบัว

ความเพลิดเพลินทำให้พ่อนกลืมเวลา เผลออยู่จนเย็น ดอกบัวที่บานอยู่ก็หุบกลีบเข้าหากัน และได้ขังพ่อนกอยู่ในนั้นด้วย ไม่ว่าพ่อนกจะพยายามดิ้นรนอย่างไร ก็ไม่สามารถหลุดออกจากดอกบัวได้

ฝ่ายแม่นกและลูกๆ ในรังที่ตั้งตากอยพ่อนกนั้น ต่างรู้สึกหิวโหยเป็นกำลัง ซ้ำร้ายคืนนั้นได้เกิดไฟไหม้ป่าขึ้น แม่นกช่วยลูกๆ หนีจากไฟป่าไม่พ่น ลูกนกจึงถูกไฟคลอกตายหมด

แม่นกได้แต่จับกิ่งไม้ร้องไห้ด้วยความเศร้าเสียใจเป็นที่สุด

รุ่งขึ้น พอดอกบัวบานออกรับแสงอรุณ ฟ่อนกที่เป็นนิสระก็รีบบินกลับรัง แต่สภาพที่พบก็คือ รังที่กลายเป็นเถาถ่าน และแมงกที่จับกิ่ง ไม้ร่วงให้ในบริเวณ ใกล้เคียง

แมงนกกล่าวหาว่า ฟ่อนกไปจิดพันนางคนอื่นจนลิมลูกเมีย (เฮ้อ!...แม้แต่นกยังหนีไม่พ้นข้อหานี้...เหมือนคนเลยเนอะ) ไม่ว่าฟ่อนกจะอธิบายอย่างไรก็ไม่ยอมเชื่อ

พอต่อว่าฟ่อนกเสร็จแล้ว แมงนกก็บินเข้ากองไฟตายตามลูกๆ ไป ฟ่อนกเสียใจอย่างยิ่ง จึงบินเข้ากองไฟตายตามไปอีกตัว (กองไฟที่วานี้ คงเหลือจากไฟป่าเมื่อคืนที่มอดยังไม่หมด เหลือเป็นหย่อมๆ)

แล้วก็เล่ากันต่ออีกว่า...แมงนกไปเกิดใหม่ คราวนี้ไม่ใช่คน แต่เกิดเป็นคน แถมเป็นคนผู้หญิงที่...

จิมลิมน์นิ่มนวล	นายวนโลกีย์
เกศเกล้าเมาลี	ดั่งปีกกุมรา
คิ้วโก่งคือคิลปี	พระทนต์คือนิล
งามสิ้นโสภ	พระโขนงนางนาฏ
ดั่งเอาชาติทา	พระเนตรซ้ายขวา
คือตาทวายทอง	พระกรสองข้าง
คือดั่งวงช้าง	ไอยราผันผยอง
พระปรางสองข้าง	เหมือนนอย่าปรางทอง
พระถันทั้งสอง	ดั่งดอกบุษบง
พระพักตร์เป็นนวล	ราศีถึถ้วน
นึ่มเนียนวลหงส์	ไหล่ผายท้ายทอย
รอยรับรององค์	งามรูปงามทรง
ดั่งอนงค์กนิทร...	

นอกจากจะมีรูปโฉมงดงามเหมือนหยาดฟ้า ดังคำกลอนข้างต้นแล้ว นางยังเป็นพระธิดาโทน (ลูกคนเดียว) ของท้าวพรหมหัตถ์กับพระนางโกสุมาแห่งเมืองโกสัมพี

ด้วยความงามสรรพไว้ที่ติของนางนี้เอง พระบิดาพระมารดาจึงทรงตั้งนามนางว่า สุวรรณเกษร

(บางตำราบอกว่า พระธิดาองค์นี้ชื่อสุวรรณโสภา พระบิดาครองเมืองศิริราชนคร พระนามว่า พระเจ้าอุสุภราช ส่วนพระมารดาคือ พระนางกฤษณา)

ชีวิตของนางสุวรรณเกษรนี้ น่าจะเรียกได้ว่าเป็นชีวิตที่สมบูรณ์แบบที่สุด เพราะนางทั้งกำเนิดสูงศักดิ์ และทั้งทรงโฉมอย่างหาใครเทียบไม่ได้ แต่นางก็ยังมีปัญหาให้พระบิดาพระมารดาปวดเศียรเวียนเกล้าอยู่ดี นั่นก็คือนางไม่ยอมเอ่ยปากพูดจากับผู้ชายคนใดทั้งสิ้น แม้แต่พระบิดาของนางเองก็ไม่มียกเว้น

ท้าวพรหมหัตถ์ร้อนพระทัยในอุปนิสัยประหลาดของพระธิดาคงนามเป็นอย่างมาก และยิ่งกังวลใจหนักขึ้นเมื่อนางสุวรรณเกษรเจริญวัยเป็นสาว ในที่สุดท้าวพรหมหัตถ์จึงทรงตัดสินใจประกาศว่า ขอเพียงชายใดทำให้พระธิดาสุวรรณเกษรยอมพูดด้วย พระองค์จะทรงยกนางให้แก่ชายนั้นทันที

พอข่าวนี้แพร่ออกไป เจ้าชายเมืองใหญ่น้อยทั้งหลาย รวมทั้งบุตรเศรษฐีมีตระกูลอีกมากมาย ต่างพากันมาขอเข้าเฝ้า และพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อชักจูงให้เจ้าหญิงผู้เลอโฉมองค์นี้ยอมเจรจากับตน

แต่ก็ไม่มีใครทำสำเร็จ

ในขณะที่เดียวกันกับที่แม่เฒ่ามาถือกำเนิดเป็นเจ้าหญิงแห่งเมืองโกสัมพี ฟอนกที่ตายตามก็ไปเกิดที่เมืองพาราณสี เป็นโอรสของโกณฑัญญะราชา

เนื่องจากทรงมีรูปโฉมงดงามยิ่งนัก ประกอบกับโหรหลวงได้ทำนายไว้ว่า เมื่อเจริญวัยจะเป็นผู้รู้ศิลปวิทยา สถิตปัญญาเฉลียวฉลาดมาก โกณฑัญญะราชาจึงทรงตั้งนามโอรสว่า สรรพสิทธิ์

(เรื่องราวของสรรพสิทธิ์ก็กุมารมีอยู่หลายข้อความด้วยกัน บ้างว่าเป็นโอรสของพระเจ้าวิชัยราชา กับพระนางอุบลเทวี แห่งกรุงอลิเกนนคร แต่บ้างก็ว่าเป็น

บุตรของเศรษฐีใหญ่ในบ้านจันทคาม)

เจ้าชายสรรพลีทธีทรงมีพี่เลี้ยงคนสนิทอยู่ผู้หนึ่งชื่อ ชานู ทั้งสองได้เดินทางไปศึกษาหาความรู้ด้วยกันที่เมืองตักศิลา (เมืองนี้ขึ้นชื่อว่า มีอาจารย์ทรงภูมิรู้มากที่สุดในอินเดียยุคโบราณ) และต่างก็เรียนวิชาอถวิญญาณจนสำเร็จ ทั้งสองจึงลาอาจารย์กลับบ้านเมือง

เมื่อเจ้าชายสรรพลีทธีกลับถึงพาราณสี ก็พอดีกับอำมาตย์ของเมือง ไกลัมพีมาเข้าเฝ้าโกณฑัญญะราชชา ด้วยเรื่องเลื่อกู่ของพระธิดาสวรรณเกษร

โกณฑัญญะราชชาทรงเห็นดีด้วย จึงทรงให้เจ้าชายสรรพลีทธีเดินทางมายัง ไกลัมพีพร้อมกับชานูผู้พี่เลี้ยง

วิธีการที่เจ้าชายสรรพลีทธีนัดแนะกับชานู เพื่อให้พระธิดาสวรรณเกษร ยอมพูดด้วยก็คือ จะให้ชานูอถวิญญาณเข้าไปในห้องที่ประทับของพระธิดาด้วยกัน แล้วทั้งสองจะพูดจาตอบโต้กันเอง เพื่อล่อให้พระธิดาเปลอเอ่ยคำพูด

แล้วเวลาค่ำก็มาถึง (ทุกคนที่มาทดลองชวนนางสวรรณเกษรพูดจา จะได้เข้าเฝ้านางในเวลาหัวค่ำ ระหว่างนางกับชายผู้ที่หวังจะให้นางพูดด้วย จะกันด้วยม่านอันงดงามถึงเจ็ดชั้น และที่ห้องข้างเคียงก็จะมီးวงมโหรีคอยฟังอยู่ หากนางสวรรณเกษรเอ่ยคำ มโหรีก็จะบรรเลงเป็นพยาน ซึ่งที่ผ่านๆ มาแทบทุกคนชวนบ้างวิงวอนบ้าง ขอให้นางยอมพูดด้วย ตั้งแต่หัวค่ำถึงเช้า นางก็ยังนิ่งเงียบได้เสียทุกราย) เจ้าชายสรรพลีทธีนำเอาดวงวิญญาณของชานูเข้ามาในห้องของพระธิดาสวรรณเกษรด้วยอย่างที่ได้ตกลงกันไว้ และนำไปสิงไว้ที่ชวลา (ตะเกียงโบราณรูปร่างคล้ายคนโท แต่มีพวยเหมือนกาน้ำ เอาไส้ตะเกียงใส่ในพวยนั้นแล้วจุดไฟ มักจะมีสามพวย จึงเท่ากับว่าชวลาดวงหนึ่งจุดไฟได้สามดวง)

พร้อมกันนั้นเจ้าชายสรรพลีทธีได้ตั้งจิตอธิษฐานว่า หากตนกับพระธิดาสวรรณเกษรเป็นเนื้อคู่กันแล้ว ขอให้นางยอมเอ่ยปากพูดเทอญ

จากนั้น เจ้าชายสรรพลีทธีก็แสร้งพูดทักทายชวลาว่า

“พี่ชวลาเอ๋ย พระเจ้าอยู่หัวรับสั่งให้ข้าเข้ามาเจรจากับพระธิดา แต่ข้านั่งคอยมานานแล้ว พระธิดาก็ยังไม่ยอมพุดจา จนข้าต้องนั่งง่วงอยู่เช่นนี้ พี่ชวลาช่วยเล่านิทานให้ข้าฟังแก้เหงาบ้าง จะได้หรือไม่”

นับว่ารายนี้มาแปลกกว่ารายอื่นๆ ทำเอาพระธิดาสวรรณเกษรอดประหลาดใจไม่ได้ และยิ่งประหลาดใจกว่าเก่า เมื่อชวลาตอบโต้ได้ตัวว่า

“ข้าไม่รู้เรื่องนิทานหรอก เพราะข้าเป็นชวลา กลางคืนเขาจึงจุกข้ากลางวันเขาก็ดับข้า เป็นอย่างนี้ทุกวัน ไม่รู้จะเล่าอะไรให้ฟังหรอก”

เรื่องราวที่เจ้าชายสรรพลีธิ์ได้ตอบกับดวงวิญญานของชานูที่สิงอยู่ในชวลา จึงเป็นที่สนใจฟังของพระธิดาสวรรณเกษรอย่างยิ่ง

เจ้าชายสรรพลีธิ์ทำเป็นคุยกับชวลาต่อไปว่า ถ้าชวลาไม่มีนิทานจะเล่า เขาก็จะเป็นฝ่ายเล่าให้ฟังเอง

นิทานเรื่องแรกที่เจ้าชายสรรพลีธิ์เล่ามีอยู่ว่า

กาลครั้งหนึ่ง มีชายสี่คนเป็นสหายสนิทกัน ต่างมีความรู้ความสามารถคนละอย่างคือ คนหนึ่งชำนาญการยิงธนู คนที่สองชำนาญวิชาหมอคน คนที่สามชูบคนตายให้ฟื้นได้ คนที่สี่เก่งทางประดาน้ำ

วันหนึ่ง ทั้งสี่สหายพากันไปเที่ยวที่ชายฝั่งทะเล เพื่อนสามคนได้ถามคนที่เก่งทางหมอว่า วันนี้พวกตนจะได้ลาภอะไรบ้างไหม

คนที่เก่งทางหมอดูก็นั่งจับยามแล้วบอกว่า จะได้ลาภใหญ่ นกอินทรียักษ์จะคาบผู้หญิงมาให้

ทุกคนจึงพากันงมหาหมองขึ้นไปบนท้องฟ้า ปรากฏว่ามีนกอินทรียักษ์ตัวหนึ่งกำลังคาบผู้หญิงบินมาทางนี้พอดี คนที่เป็นนักแม่นธนูจึงยิงธนูขึ้นไปถุกนกอินทรี นกอินทรีบาดเจ็บก็เลยปล่อยผู้หญิงตกลงมาในน้ำ คนที่เก่งทางประดาน้ำจึงดำลงไปงมหาหญิงคนนั้นขึ้นมา แต่ปรากฏว่าหญิงนั้นได้ตายไปแล้ว

คนที่มีวิชาชูบคนตายให้ฟื้น เลยได้ช่วยชูบชีวิตนาง

เล่าถึงตรงนี้ เจ้าชายสรรพลีทธีก็ตั้งคำถามว่า หญิงคนนั้นควรตกเป็นภรรยาของชายใด

ดวงวิญญาณของชาหนูในชวาลาจึงแสรังตอบผิดๆ ว่า

“ควรได้แก่คนที่เก่งทางหมอดูสิ เพราะเขารู้ล่วงหน้าว่าจะได้นางมา”

พระธิดาสวรรณเกษรที่ตั้งใจฟังนิทานเรื่องนี้มาตั้งแต่ต้น เลยเพลอตัวอดแย้งไม่ได้ว่า

“ตัดสินเช่นนั้นไม่ถูก ควรจะได้แก่นักประดาหน้า เพราะเขาได้แตะเนื้อต้องตัวนางแล้ว”

เท่านั้นแหละ วงมโหรีที่ห้องข้างๆ ก็บรรเลงเพลง เป็นการยืนยันว่าพระธิดาได้เอยเจรจากับผู้ชายแล้ว

พระธิดาสวรรณเกษรจึงได้สะดุ้งตัว นางก็เลิกกลับคืนสู่ความนิ่งเงียบอีกครั้ง แต่ตลอดคืนนั้น นางได้ถูกเจ้าชายสรรพลีทธีหลอกล่อให้เอยคำพูดอีกถึงสามครั้งสามคราด้วยกัน

ดังนั้น พิธีอภิเษกสมรสระหว่างเจ้าชายสรรพลีทธีกับพระธิดาสวรรณเกษร จึงได้มีขึ้นในเวลาต่อมา และทั้งสองก็ครองคู่กันอย่างมีความสุขยิ่ง แต่เรื่องราวของพระธิดาคอนงามก็ยังไม่จบลงเพียงแค่นี้ เพราะ...

วันหนึ่งเจ้าชายสรรพลีทธีเสด็จประพาสป่า พร้อมด้วยพี่เลี้ยงชาหนู ด้วยความนึกสนุก เจ้าชายสรรพลีทธีทรงถอดวิญญาณของตนใส่ในร่างกวางที่ตายแล้ว และออกวิ่งเที่ยวชมป่าอย่างสำราญใจ ผাগให้พี่เลี้ยงชาหนูช่วยดูแลร่างของตน

ชาหนูนั้นมีใจลุ่มหลงความงามของพระธิดาสวรรณเกษรเป็นทุนอยู่แล้ว จึงถอดวิญญาณเข้าไปใส่ร่างเจ้าชายแทน พร้อมกับนั้นก็เผาร่างของตัวเองเสีย สวมรอยเป็นเจ้าชายสรรพลีทธีกลับไปหาพระธิดาสวรรณเกษร

เนื่องด้วยถ้อยคำและกิริยาแปลกไป ทำให้พระธิดาสวรรณเกษรซ้กเฉยใจ จึงแสรังทำเป็นป่วย ส่วนเจ้าชายปลอมก็ไม่สามารถแตะเนื้อต้องตัวพระธิดาได้ ด้วยร่างของนางนั้นร้อนราวกับไฟ

หลังจากวิ่งเล่นจนพอใจแล้ว เจ้าชายสรรพลีทธีในร่างกวางก็กลับไปยังที่เดิม ซึ่งทรงถอดร่างไว้ ณ ที่นั้น นอกจากจะไม่พบร่างของตนแล้ว ยังได้พบร่างของชาวนูที่ถูกเผาเป็นเถ้าถ่าน อย่างนี้ถึงจะไม่มีใครบอก เจ้าชายก็เดาออกได้ทันทีว่า ถูกไฟเลี้ยงทรงยศเสียแล้ว

แต่ก็ไม่สามารถจะทำอะไรได้ นอกจากเดินไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งพบเข้ากับร่างนกแก้วที่ตายแล้วตัวหนึ่ง เจ้าชายจึงถอดวิญญูณเข้าไปสิงร่างนกแก้วนั้นแทน และบินกลับไปหาพระชายา พร้อมกับเล่าความจริงให้นางรู้

เพราะผิติดสังเกตุเจ้าชายปลอมมาแต่แรกแล้ว ประกอบกับนกแก้วสามารถตอบข้อสงสัยของนาง พิสูจน์ว่าตนคือเจ้าชายตัวจริงได้ พระธิดาสวรรณเกษรจึงทรงเชื่อถือคำพูดของนกแก้ว และได้วางแผนการร่วมกัน

วันรุ่งขึ้น พระธิดาสวรรณเกษรทำเป็นพูดดีกับเจ้าชายปลอม และคะยั้นคะยอให้เขาแสดงวิชาถอดวิญญูณให้นางชม เจ้าชายปลอมหรือชาวนูนั้นไม่ทันเฉลียวใจ จึงถอดวิญญูณออกจากร่างเจ้าชายเข้าสู่ร่างแพะตาย ทันใดนั้น เจ้าชายสรรพลีทธีก็รีบถอดวิญญูณออกจากร่างนกแก้วเข้าสู่ร่างแท้ของตน...คราวนี้แหละ ที่แพะชาวนูถึงมาต

แล้วหนีจากนั้นมา ชีวิตของพระธิดาสวรรณเกษรก็พบแต่ความราบรื่นขึ้นสุข

เรื่องราวของพระธิดาสวรรณเกษรหรือเจ้าหญิงนกกระจาบ เจ้าหญิงผู้เลอโฉมที่ไม่ยอมพุดจากกับผู้ชายคนใดนี้ มีเค้าโครงเรื่องมาจากนิทานในปัญญาสาตก ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีจนเคยสร้างเป็นภาพยนตร์ไทยมาแล้ว

หากท่านผู้อ่านท่านใดมีอายุสักหน่อย คงเคยได้เห็นวรรณคดีเรื่องนี้กลายเป็นภาพเคลื่อนไหว โดยมีดารายอดนิยม มิตร ชัยบัญชา กฤษณา ยุกวกร และประจวบ ฤกษ์ยามดี แสดงนำ

รจนา

รจนา คือนางในวรรณคดีจากเรื่อง *สังข์ทอง* อันเป็นพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย และนับได้ว่า เป็นวรรณคดีที่แพร่หลายที่สุดอีกด้วย จึงทำให้...เจ้าเงาะกับรจนาประทับตราตรึงในความทรงจำของคนไทย ถึงขั้นเรียกได้ว่า เป็นพระ-นางอมตะอีกคู่หนึ่งที่เดียว

ตอนกำเนิดและชีวิตในวัยเยาว์ของนางรจนาไม่ได้มีกล่าวไว้ จึงสันนิษฐานว่า คงราบรื่นไม่มีปัญหาใดๆ จะมามีเรื่องราวที่ต่อเมื่อโตเป็นสาวแล้วนั่นเอง

เนื่องจากท้าวสามนต์ที่ครองเมืองสามนต์กับนางมณฑามเทสีเอก ไม่มีโอรสสืบบัลลังก์เลยแม้แต่องค์เดียว กลับมีพระธิดาล้วนๆ ถึงเจ็ดนาง และแต่ละนางก็ทรงสิริโฉมที่...

งามโฉมชะอ้อนอ่อนแอวงศ์ งามขนงวงพักตร์โสกา

โดยเฉพาะพระธิดาองค์เล็กนั้นงามเป็นพิเศษ ดังที่ว่า...

น้องนุชสุดท้องชื่ออรจนา

โสภาคเพียงนางในสวรรค์

ท้าวสามนต์จึงคิดที่จะหาเขยมาให้แก่ธิดาทิ้งเจ็ด เพื่อว่าเขยคนไหน มีปัญญาความสามารถดี ก็จะยกเมืองให้ครอบครองต่อไป โดยมีสาส์นไปยัง เมืองขึ้นทั้งหมด พร้อมกับบอกเงื่อนไขกำหนดไว้ดังนี้...

แต่บรรดาเมืองขึ้นของเราไซ้	ทั้งร้อยเอ็ดเวียงชัยเคยไปมา
ผู้ใดมีโอรสรูปร่าง	แต่ในสามสิบเศษชั้นษา
ที่ยังไม่กรียา	ให้จัดแจงแต่งมาทุกธานี
เราจะให้ธิดาทิ้งเจ็ดองค์	เลือกดูรูปทรงส่งศรี

กำหนดไว้โดยซ้าสิบห้าวัน ให้มาถึงพร้อมกันยังธานี

เมื่อพระยาเมืองขึ้นทั้งร้อยเอ็ดนครได้รับสาส์นจากท้าวสามนต์แล้ว ก็ รีบส่งโอรสมาทันที บางเมืองที่ไม่มีโอรสยังอุตสาหักส่งหลานมาแทน

ในการเลือกคู่คราวนี้ พระธิดาทรงคัดเลือกได้คู่ที่ชอบใจ เว้นแต่ นางรจนา น้องสุดท้องเท่านั้นที่ไม่ได้เลือก เพราะไม่ถูกตาต้องใจใครเลย

ท้าวสามนต์กับนางมณฑาซึ่งอยากให้ลูกๆ เป็นฝั่งเป็นฝาพร้อมกันทั้ง เจ็ดนาง จึงหาวิธีใหม่โดยการเรียกให้ชาวเมืองทุกคนที่เป็นชาย ไม่ว่าหนุ่มแก่ ยากดีมีเงินอย่างไร มาพร้อมๆ กันหมด เพื่อให้รจนาเสี่ยงพวงมาลัยเลือก

แต่รจนาก็ยังไม่เลือกใครอีกเช่นเคย ทำให้ท้าวสามนต์ชักไม่สบอารมณ์ ตรัสถามเสนาข้าเฝ้าว่า ได้นำคนมาให้รจนาเลือกหมดเมืองแฉะแล้วหรือ

เสนาที่กราบทูลตามจริงว่า นำมาหมดเมืองแล้วจริงๆ จะเหลือก็แต่ เจ้าเงาะบ้าใบ้ที่เล่นกับเด็กๆ กลางท้องนาเท่านั้นที่ยังไม่ได้มา แล้วในเนื้อเรื่อง ยังได้บรรยายถึงหุ่นอันแสนน่าประทับใจของเจ้าเงาะไว้ดังนี้...

เนื้อตัวเป็นลายคล้ายเสือปลา ไม่กลัวใครใจกล้าทุกคน
ผมหยิกยุ่งเหยิงเหมือนเซิงปัก หน้าตาตะลึงขำมักกะสัน

ท้าวสามนต์ถูกเหวดตาลใจ นึกอยากทำประชดติดา จึงให้คนไปพาเงาะ
มาให้รจนาเลือกดู

พวกเขารีบคำสั่งแล้วก็รีบออกไปทันที ใช้วิธีต่างๆ นานาที่จะนำเงาะ
มาเข้าเฝ้าให้จงได้ แต่ไม่ว่าจะใช้คำหวาน หรือกำลังจุกดลากอย่างไร ก็ไม่อาจจะ
พาเงาะเข้าวังได้ดั่งตั้งใจ พอหมดปัญญาเข้า เหล่าเสนาจึงต้องถามวิธี
หลอกล่อเงาะจากเด็กเลี้ยงโคที่ชอบเล่นหัวกับเงาะนั่นเอง โดยสัญญาว่า
ถ้านำเงาะเข้าเฝ้าได้ จะให้ขนมเป็นของตอบแทน

เด็กๆ เลยชิงกันบอกให้เอาดอกไม้แดงมาล่อ พวกเขาอำมาตย์ก็ไม่
รอช้า เก็บดอกชบาผูกปลายไม้ วิ่งนำทางตรงเข้าวังใน ดั่งนั้นเงาะจึงได้
เข้ามาโฉบโฉมในวังเป็นผลสำเร็จ

รจนาที่ถูกเหวดตาลใจเช่นกัน ทำให้นางลืมคำประชดเหน็บแนมของ
ท้าวสามนต์เสียสิ้น นึกอยากเห็นเงาะเข้าเฝ้ากับใครต่อใครเขาด้วย จึงออกมา
ที่ห้องพระโรง

เงาะพอเหลือบเห็นรจนาเท่านั้น ก็รู้ตัวว่าถูกศรรักปักอกเข้าแล้ว ถึง
กับรำพึงรำพันในใจว่า...

พิศโฉมพระธิดาวิลาวัณย์	ผุดผาดผิวพรรณดั่งดวงเดือน
งามละม่อมพร้อมสิ้นทั้งอินทรีย์	นางในธรรณีไม่มีเหมือน
แสรังท่าแลเลี้ยงเบี่ยงเบือน	ให้พ้นเพื่อนเดือนจิตคิดบอง
พระจึงตั้งสัตย์อธิษฐาน	แม้บุญญาธิการเคยสมสอง
ขอให้ทราชมสงวนนวลน้อง	เห็นรูปพี่เป็นทองต้องใจรัก

แล้วเงาะก็ได้สมดั่งตั้งใจอธิษฐาน เพราะรจนาเมื่อได้เห็นรูปทองที่ซ่อน

อยู่ในกายเงาะ นางได้คิดทันทีว่าต้องเป็นเนื้อคู่กันแน่ๆ จึงเห็นในสิ่งที่คนอื่นๆ
ดูไม่ออก ทำให้นางตัดสินใจเสียดายดวงมาลัยให้แก่เจ้าเงาะ

ท้าวสามนต์เห็นดังนั้นก็เสียใจจนลมจับ พอฟื้นขึ้นมาก็โกรธตาว่าเสีย
พักใหญ่ แล้วไล่รจนากับเจ้าเงาะให้ไปอยู่ปลายนา

แต่พ่อก็จะอย่างไรก็ยังคงมีความเป็นพ่อ!

ท้าวสามนต์ถึงจะขบขันเสียดาด้วยจิตใจที่ทั้งรักทั้งแค้น (ด้วยคิดว่ารจนาน่า
ไม่รักดี หน่อกษัตริย์ทั้งหลายไม่สนใจ กลับหลับหูหลับตาเลือกเงาะป่าอัปลักษณ์
มาเป็นคู่ให้ต้องอับอายขายหน้า) แต่ก็ยังทรงอุตส่าห์ให้เสนาไปปลุกกระท่อม
หาข้าวของเครื่องใช้ให้แก่ทั้งสองอย่างครบครัน

วิถีชีวิตของรจนาก็ต้องผันแปรไป จากความเป็นอยู่ที่เลิศหรูของเจ้าหญิง
สู่ความยากจนข้นแค้นกลางกระท่อมปลายนา แต่ทั้งนี้ก็เพราะนางมีจุดมุ่งหมาย
หนึ่งแอบแฝงไว้ในใจ ดังคำที่พูดเป็นนัยๆ กับพระมารดาว่า...

กล่าวแกลิ่งแสรังหูลุชุนนี้
แต่น้ำใสใจจริงของข้า
ซึ่งหมายมั่นครั้นลูกจะวาไป
อันชั่วดีมิใช่จะไม่รู้

ทั้งนี้เพราะกรรมได้ทำไว้
จะรักใคร่เงาะป่านั้นหาไม่
ที่ไหนใครเลยจะเห็นจริง
เหมือนน้ำท่วมปากอยู่จึงสู้หนึ่ง

เมื่อรจนานำไปอยู่กับเจ้าเงาะที่กระท่อมปลายนาแล้ว นางได้ถามถึงชาติ
กำเนิดและความเป็นมาของเจ้าเงาะ จึงได้รู้รายละเอียดว่า เจ้าเงาะที่แท้คือ
พระสังข์ทอง เป็นพระโอรสของท้าวยศวิมลกับจันทน์เทวีเมสสี แต่ถูกเล่ห์ร้าย
ของจันทนาเทวีสนม ต้องพลัดพรากจากเมือง ไปเป็นโอรสบุญธรรมของนางยักษ์
พันธุรัตซึ่งปลอมแปลงเป็นคน

ภายหลังได้รู้ความจริง พระสังข์จึงขโมยรูปเงาะ เกือกแก้ว พร้อมทั้ง
ไม้เท้าวิเศษ หลบหนีมา นางยักษ์ก็ติดตามไม่ลดละ แต่ในที่สุดได้ตรอมใจตาย
ก่อนตายนางพันธุรัตได้จารึกมหาจินตามนต์สำหรับเรียกเนื้อเรียกปลาไว้

บนแผ่นดิน มอบให้แก่พระสังข์ รวากับนางจะหยั่งรู้ได้ล่วงหน้าว่า พระสังข์
จำเป็นจะต้องใช้มนตร์บพณีในอนาคต

นางรจนาเมื่อได้ทราบเรื่องราวทั้งหมดแล้ว ก็พยายามอ้อนวอนให้
พระสังข์ถอดรูปเงาะออกเสีย ให้ทุกๆ คนได้เห็นรูปโฉมอันแท้จริงของพระสังข์
ด้วย แต่ไม่เป็นผล รจนาก็หาโอกาสขโมยรูปเงาะไปเผา ในขณะที่พระสังข์
นอนหลับ

แต่เผออย่างไร รูปเงาะก็ไม่ไหม้ ซ้ำถูกพระสังข์รู้เข้า นับแต่นั้นพระสังข์
ก็ไม่ยอมถอดรูปเงาะออกจากกายอีกเลย

ส่วนท้าวสามนต์นั้น ตั้งแต่รจนาออกจากวังไปกับเจ้าเงาะแล้ว ยิ่งคิดก็
ยิ่งแค้น จึงหาอุบายจะฆ่าเจ้าเงาะเสีย โดยสั่งให้เขยทุกคน (รวมถึงเจ้าเงาะด้วย)
หาปลาคนละร้อยตัว เพื่อบวงสรวงเทวดา หากใครได้ปลาน้อยกว่านี้ จะ
มีโทษประหาร

พอคำสั่งตกมาถึง รจนาก็ออกสั่งขวัญแขวน เพราะเห็นว่าพระสังข์
เสียเปรียบกว่าเขยอื่นๆ อย่างมาก ด้วยไม่มีเครื่องมือเครื่องไม้และข้าทาสบริวาร
ในการช่วยหาปลา

แต่พระสังข์กลับเมื่อนาทร ซ้ำใช้โอกาสนี้กลับแก่งอีกหกเขย โดยปลอม
เป็นเทวดา เรียกปลาในน้ำทั้งหมดมาชุมนุมอยู่แต่หัวงน้ำตรงหน้าด้วยมหาจินดา
มนตร์ ทำให้อีกหกเขยจับปลาไม่ได้เลยแม้สักตัว

ทั้งหกจึงจำต้องไปขอปลาจากพระสังข์ ที่ต่างเข้าใจว่าเป็นเทวดา

พระสังข์เลยขอเดือนจุกหกเขยเป็นการแลกเปลี่ยน จากนั้นก็นำมาเล่า
ให้รจนาฟัง ซึ่งรจนาก็แสดงท่าทีดังนี้...

เมื่อนั้น
สรวลพลางทางว่าข้าขอบใจ
ช่างแก้แค้นแทนทำพอสาสสม
วันนี้้องจะตามจรจรัล

รจนากลับยิ้มมิใคร่ได้
เมียมันจะได้ดูหน้ากัน
ที่เมียมาคำคารมเย้ยหยัน
ไปดูจุกมุกมันให้เต็มตา

ว่าแล้ว รจนาก็ตามเจ้าเงาะ นำปลาสองร้อยตัวเข้าไปให้ท้าวสามนต์ถึงในวัง เพื่อไปเยาะเย้ยตากกลางพี่สาวทั้งหก เพราะผูกใจเจ็บมาตั้งแต่ตอนเลือกเจ้าเงาะ แล้วถูกพวกนางด่าว่า

จากความนี้ ทำให้เห็นถึงอุปนิสัยหนึ่งของนางรจนา ว่าเป็นคนอาฆาตพยาบาทรุนแรงอย่างยิ่ง เพราะพี่สาวแท้ๆ ด่าว่ายังล้างแค้นเลย แล้วถ้าเป็นคนอื่นล่ะ...จะดุเดือดกว่านี้อีกเท่าไร

แม้อุบายครั้งแรกจะล้มเหลวไม่เป็นท่า แต่ท้าวสามนต์ก็ยังไม่ล้มเลิกความตั้งใจ จึงใช้ทั้งหมดไปหาเนื้ออีกครั้ง

พระสังข์ก็ใช้วิธีเดิม ถือโอกาสเดือนหงายหนีไปอีกคนละข้าง
ดังนั้น แผนการของท้าวสามนต์จึงไม่ประสบผลอันใด

แล้วเรื่องราวของพระสังข์กับรจนาก็ร้อนไปถึงพระอินทร์บนสวรรค์ เพราะทิพยอาสน์ที่เคยอ่อนนุ่มของท่านเกิดแข็งกระด้างขึ้นมา (คงนั่งไม่สบาย) จึงทรงส่งทิพยเนตรตรวจดู เห็นนางรจนาลำบากทุกข์ร้อน ด้วยพระสังข์ไม่ยอมถอดรูปเงาะ

พระอินทร์จึงทรงจัดลิ้นใจช่วยนางรจนา โดยยกทัพเทวดามาล้อมเมืองสามนต์ พร้อมกับทำดีศีลเอาเมือง

ท้าวสามนต์ใช้หกเขยออกไปตีศีลแทน แต่หกเขยก็พากันพ่ายแพ้ด้วยสภาพแสนจะทุลั้ทุเล

เมื่อหมดหนทางเข้าจริงๆ ท้าวสามนต์กับนางมณฑาก็หนีถึงเขยคนเล็ก...
เจ้าเงาะ

แต่จะอย่างไร ท้าวสามนต์ก็ยังเกี่ยงให้นางมณฑาเป็นคนออกไปแจ้งเจ้าเงาะก่อน ด้วยเหตุนี้เอง...นางมณฑาจึงออกมาหารจนาก็กระท่อมปลายนาเป็นครั้งแรก

เมื่อรจนารู้ว่าเมืองสามนต์กำลังมีภัย ก็อ้อนวอนพระสังข์ให้ถอดรูปเงาะ ออกไปตีศีลพินันท์กับข้าศึก

เจ้าเงาะแม้จะยอมรับอาสาออกตีคลีเพราะเห็นแก่ชายา แต่ก็แกล้ง
อิดเอื้อนให้พ่อตาแม่ยายร้อนใจเล่น จนพระอินทร์ที่ทรงต้องการให้เรื่องราว
สำเร็จโดยเร็ว ทนเฉยไม่ได้ ทรงสั่งให้พระวิษณุกรรมนำเครื่องทรงสำหรับ
ออกตีคลีมาให้พระสังข์

นั่นแหละ...เจ้าเงาะจึงยอมถอดรูปเป็นพระสังข์ทอง ทำให้ทั้งท้าวสามนต์
และนางมณฑาต่างตื่นตื่นไปกับรูปโฉมที่งามราวกับเทวดาของเขยคนเล็ก
กันยกใหญ่

และแล้วเหตุการณ์ที่ต้องจารึกลงในประวัติศาสตร์ของเมืองสามนต์
ก็ระเบิดขึ้น พระสังข์ทองกับพระอินทร์ได้ประจันหน้ากันที่สนามตีคลีในมาด
ของเสือปะทะสิงห์ ทั้งคู่ควมมำเลี้ยงลูกคลีตีได้กันตั้งแต่บนพื้นดินจนถึงกลาง
อากาศ ด้วยชั้นเชิงฝีมือที่คนดูรอบสนามต้องใจเต้นระทึกในความมัน (ส์)

เมื่อต่อสู้อันด้วยลีลาของเกมกีฬาระดับชาติ (พนันเอาเมือง) ด้วยเวลา
อันสมควร พระอินทร์ก็สร้างพายุแพ้แก่พระสังข์ ถอนทัพกลับไป

จากนั้นมา นางรจนาก็สิ้นเคราะห์ที่หมดโลก กลับไปใช้ชีวิตสุขสบายของ
เจ้าหญิงอีกครั้ง ทั้งไม่ต้องอับอายใครๆ ว่ามีสวามีขี้เหร่ เพราะเจ้าเงาะได้กลายเป็น
พระสังข์รูปทองแล้วนั่นเอง

ชีวิตของนางในวรรณคดี...รจนาก็นับเป็นอีกแบบอย่างหนึ่งของผู้หญิง
ที่มีจุดมุ่งหมายของตนเอง และมีจิตใจเข้มแข็งอดทนในการต่อสู้เพื่อบรรลุถึง
จุดมุ่งหมายนั้นอย่างน่ายกย่อง ซึ่งเห็นได้จากการเลือกลีลาเจ้าเงาะเป็นสวามี

ในขณะเดียวกัน หญิงสาวอย่างรจนาก็เป็นศัตรูที่น่ากลัว ด้วยนิสัย
ที่อาฆาตพยาบาทของนาง แม้แต่พี่สาวร่วมสายเลือดสร้างควมไม่พอใจไว้ให้
นางยังผูกใจเจ็บหาทางแก้แค้นเอาคืน แล้วหากคนอื่นตั้งตัวเป็นคู่่อริด้วย จะ
ไม่ถูกนางตอบแทนหนักกว่านี้หรือ

อย่างไรก็ตาม เรื่องราวของนางรจนาก็จบลงด้วยความสุข เพราะความ
อดทนมั่นคงของนางนั่นเอง

จินตะหราวาตี

จินตะหราวาตี หรือที่ใครๆ คำนปากเรียกกันว่า จินตะหรา คือนางใน
วรรณคดีจากเรื่อง อิเหนา พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า
นภาลัย รัชกาลที่ ๒

แม้ว่าจินตะหราจะไม่ใช่นางเอกของเรื่อง แต่บทบาทก็เด่นมาก ไม่แพ้
บุษบาซึ่งเป็นตัวนางเอก

เรื่องราวของนางในวรรณคดีนางนี้ เริ่มจากว่า...

ในดินแดนชวา (ประเทศอินโดนีเซียในปัจจุบัน) ที่เมืองหมันหยากเกิด
ข้าวยากหมากแพง มีพระขรรค์กับชงผุดขึ้นกลางเมือง ไม่มีใครถอนได้ หัว
หมันหยากจึงประกาศว่า ผู้ใดถอนพระขรรค์กับชงให้หลุดจากแผ่นดิน จะแบ่ง
สมบัติให้ครึ่งหนึ่งกับยกพระธิดาทั้งสี่ให้

เทวดาสี่องค์ได้แปลงกายเป็นมนุษย์ลงมาถอนพระขรรค์กับชงได้สำเร็จ
หัวหมันหยากก็ทรงทำตามสัญญา แต่เทวดาทั้งสี่ขอรับแต่เพียงพระธิดา แล้ว
มาสร้างเมืองกูเรปัน ดาหา ลิงหัดสำหรี กาหลัง ครอบครองเมืองละองค์

สี่บวงค์อัญญาแดหวา (วงศ์เทวา) ต่อมา และนิยมแต่งงานกันในระหว่างเครือญาติี่เมืองนี้

มาถึงรุ่นก่อนอิเหนา ผู้ครองเมืองทั้งสี่นี้เป็นพี่น้องแท้ๆ ที่ร่วมพระบิดาพระมารดาเดียวกัน ทั้งทำวสุรบันซึ่งเป็นพี่ใหญ่กับท้าวดาหาก็เป็นพี่รอง ต่างได้พระธิดาเมืองหมั้นหย่าอันนับเป็นญาติกัน มาเป็นประไพหมสุหรี (มเหสีเอก)

เมื่อท้าววสุรบันกับนางนิลลอรระดาประไพหมสุหรีได้พระโอรส ซึ่งก็คืออิเหนา (พระเอก) และทางท้าวดาหาก็กับนางดาหราวดีประไพหมสุหรี ได้พระธิดาคือ บุษบา (นางเอก) ทั้งสองฝ่ายจึงจัดการหมั้นหมายเด็กคู่นี้ให้กันตามความนิยมของวงศ์เทวา

ต่อมาพระมารดาของนางนิลลอรระดา ซึ่งเป็นประไพหมสุหรีของท้าวหมั้นหย่าองค์ก่อนสิ้นพระชนม์ลง นางนิลลอรระดากำลังครรภ์แก่ จึงใช้ให้อิเหนาผู้เป็นพระโอรสไปร่วมงานพระศพแทน ที่เมืองหมั้นหย่า

อิเหนาจึงได้พบกับจินตะหราเป็นครั้งแรก เมื่อเข้าเฝ้าท้าวหมั้นหย่ากับนางจินดาสำหรับประไพหมสุหรีที่มีศักดิ์เป็นนี้

จินตะหราเป็นพระธิดาท้าวหมั้นหย่าองค์ปัจจุบันกับนางจินดาสำหรับประไพหมสุหรี เกิดปีเดียวกับอิเหนา แต่อ่อนเดือนกว่า จึงมีฐานะเป็นน้อง และด้วยความงามของนางที่บรรยายไว้ว่า...

งามงอนอ่อนระทวยนวยแห่ง ดำแดงนวลเนื้อสองสี
ผ่องพักตร์ผิวพรรณดั่งจันทร์ นางในธานีไม่เคยมีทัน
(ตอน เกิดนางจินตะหรา)

ได้ทำให้อิเหนาคั่งไคล้ไหลหลงจนไม่อยากกลับบ้านเมือง เพียรพยายามหาทางใกล้ชิดจินตะหรา ซึ่งก็สบโอกาสตอนเสด็จการถวายพระเพลิงศพพระอัยกี (ยาย) แล้วออกไปสร่งที่สระใหญ่นอกเมืองตามโบราณราชประเพณี อิเหนารีบฉวยโอกาส...

เข้าแฝงกอโกสุมประทุมมา

ลอบดูพระธิดาในวารี

ครั้นเห็นจินตะหราเล่นน้ำใกล้เข้ามา อิเหนาก็จัดแจง

พระแกลิ่งแสรั่งสาดวารี

ให้ชลธีถูกองค์นางคราญ

เรื่องที่อิเหนาหลงรักจินตะหรานี้ ท้าวหมั้นหยากับประไพไหมสุหรืหมั้นหยาก็ดูออก แต่แสรั่งทำเป็นไม่รู้ ปลอ่ยให้ล้มพันธภาพระหว่างหนุ่มสาวทั้งสอง ออกงามต่อไป

ปาเตะ ชุนนางผู้ใหญ่ ที่มาหมั้นหยากับอิเหนา เห็นทำไม่สู้ดี จึงลอบมีหนังสือไปกราบทูลให้ท้าวกูเรป็นรู้ ท้าวกูเรป็นกับนางนิลลาระดาเถรวาจะเกิดเรื่องยุ่ง จึงมีสาส์นมายังอิเหนาบอกว่า นางนิลลาระดาพระมารดาของอิเหนากำลังประชวรหนักและใกล้จะคลอด ให้อิเหนากลับเมืองโดยด่วน

อิเหนาจึงต้องจำใจจากเมืองหมั้นหยา แต่ก่อนจะออกเดินทางยังอุตสาห์ขอชานหมากกับสไบรอยทรงจากจินตะหราไว้เป็นที่ระลึก ซึ่งนางก็มอบให้เพราะมีความพอใจในตัวอิเหนาเช่นกัน (ลีลาการจีบสาวของคนสมัยก่อนโรมานติกไม่เบาเลยละ จริงใหม่)

อิเหนาเดินทางกลับถึงเมืองกูเรป็นเมื่อพระมารดาทรงคลอดแล้ว เป็นพระธิดาชื่อนางวิยะดา ซึ่งทางท้าวดาหาก็ขอหมั้นนางวิยะดาไว้ให้แก่สียะตราพระโอรสองค์รอง ตามความนิยม

ท้าวกูเรป็นเห็นพระโอรสกลับมาแล้ว ก็นัดหมายทางเมืองดาหา จะทำการอภิเษกอิเหนากับบุษบา ทำให้อิเหนากระวนกระวายใจมาก ในที่สุดก็ออกอุบายขอไปประพาสป่า ซึ่งท้าวกูเรป็นก็ทรงอนุญาต

อิเหนายกทัพทำที่เหมือนออกเที่ยวป่าแล้วปลอมเป็นโจร เปลี่ยนชื่อเสียใหม่ว่าป็นหยี เดินทางไปเมืองหมั้นหยาอีกครั้ง แต่ในระหว่างทางคนของอิเหนาเกิดเรื่องวิวาทกับคนของระตุ (เจ้าเมือง) ราชทาน แล้วเรื่องเลยเกิดจนกลายเป็น

สงคราม

อิเหนามีฝีมือดี รัชชนะ ฝ่ายแพ้ย่อมเป็นเมืองขึ้น ทั้งถวายสองพระธิดา นางสการะวาตี นางมาหารัศมี และพระโอรสสังคามาระตาให้เป็นข้า อิเหนานึกพอใจต่อรูปโฉมของสองนางไม่น้อย แต่เกรงจินตะหราจะโกรธ จึงยังไม่กล้ารับสองนางเป็น ‘น้องหนูเล็กๆ’

เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้ชื่อโจรป่าบันหยาโด่งดังมาก ราษฎรทางอีกหลายเมืองพากันถวายบรรณาการ ขอเป็นเมืองออกเพราะกลัวอำนาจ

ดังนั้น พ่อท้าวทัพบันหยาประชิดชายแดน ท้าวหมันหยาซึ่งฉลาดเฉลียวก็ไม่ได้คิดที่จะสู้ ใ้ให้ดะหมังเสนาผู้ใหญ่ออกไปขอยอมแพ้ พร้อมกับจะยกพระธิดา (จินตะหรา) ให้แก่โจรป่าบันหยาด้วย เป็นเหตุให้อิเหนานึกดูแคลน

พออิเหนาเข้าเมืองหมันหยา ก็ส่งของบรรณาการให้ท้าวหมันหยาเป็นเชิงลู่ขอจินตะหรา แต่ท้าวหมันหยาไม่กล้ายกธิดาให้อิเหนาอย่างออกหน้า เพราะเกรงท้าวกูเรบ์นจะโกรธ จึงบ่ายเบี่ยงแล้วบอกใ้ให้อิเหนาเข้าหาจินตะหราเอง หากเกิดมีเรื่องราวจะได้อ้างว่าเด็กทำเองโดยพลการ ตัวท้าวหมันหยาไม่ได้รู้เห็นด้วย

อิเหนาจึงลอบเข้าหาจินตะหราได้อย่างง่ายดาย ด้วยคนหมันหยาร่วมรู้ เห็นเป็นใจตั้งแต่ผู้ใหญ่ไปจนถึงผู้น้อย

แรกรักนั้นหวานจ้อยกันทั้งสองฝ่าย อิเหนาถึงกับขัดคำสั่งพระบิดา ไม่ยอมกลับไปเข้าพิธีอภิเษกกับบุษบา เมื่อท้าวกูเรบ์นใช้ยาสาเสนามาตามตัว ทั้งยังบอกว่า

“แม้ใครมาขอบุษบา จงให้ไปตามปรารถนาเท่านั้น”

ฝ่ายจินตะหราก็โอนอ่อนผ่อนตาม เมื่ออิเหนามากระซิบว่า ขอมี ‘น้องหนูเล็กๆ’ อีกสองคนคือ นางสการะวาตีกับนางมาหารัศมี อาจเป็นเพราะจินตะหารารู้สึกว่า ที่อิเหนาขออนุญาตจากนางก่อนเป็นการแสดงถึงความรักความเกรงใจที่มีต่อนางเป็นพิเศษ (หญิงในสมัยก่อนมักจะมีความคิดแบบนี้)

แต่ชีวิตนางในวรรณคดีของจินตะหรา เป็นชีวิตที่มักจะถูกดูแคลนไม่ทาง

ตรงก็ทางอ้อม ดังเช่นนางสการะวาทีกับนางมาหยาวิคมี พอรู้ว่าอิเหนาให้นาง ทั้งสองไปไหว้จินตะหรา (แสดงว่านางทั้งสองเป็นน่อยกว่า) ก็ไม่ชอบใจ เพราะถือว่าจินตะหราไม่คู่ควร ถ้าเป็นบุษบาซึ่งเป็นวงศ์เทวาก็ว่าไปอย่าง แต่ก็จำใจไป ไหว้จินตะหราด้วยไม่อาจขัดคำสั่งของอิเหนา

ต่อมาทางเมืองดาทาเกิดศึกชิงนางบุษบาขึ้น ท้าวภูเรปันจึงมีพระราชสาส์น ถึงอิเหนาให้ยกทัพไปช่วย ทั้งยังคาดคั้นว่า ถ้าไม่ทำตามก็จะตัดพ่อตัดลูกกันไปเลย อิเหนาจึงจำใจไปช่วยดาหารบ

อิเหนานั้นใจจริงยังไม่อยากจะไปไหนทั้งสิ้น เพราะยังอยู่ในระยะข่าวใหม่ ปลามัน ก่อนออกเดินทางจึงลากจินตะหราอย่างอาลัยอาวรณ์ แต่จินตะหราทั้ง กลัว (กลัวอิเหนากลับไปคิดดีกับบุษบา) ทั้งน้อยใจได้ตัดพ่อตัดอ้าวไว้ดังนี้

แล้วว่าอนิจจาความรัก	พึงประจักษ์ดังสายน้ำไหล
ตั้งแต่จะเชี่ยวชาญไป	ที่ไหนเลยจะไหลคืนมา
สตรีใดในพิภพจบนแดน	ไม่มีใครได้แค้นเหมือนนอกข้า
ด้วยไฟรักให้เกินพักตรา	จะมีแต่เวทนาเป็นเนื่องนิตย์
โอ้อ่าหน้าเสียตายตัวหนัก	เพราะเชื้อสิ้นหลงรักจึงซ้ำจิต
จะออกชื่อลือชัวไปทั่วทิศ	เมื่อพลั้งคิดผิดแล้วจะโทษใคร
เสียแรงหวังฝังปากชีวี	พระจะมีเมตตาภิหาไม่
หมายบาเหน็จจะรีบเสด็จไป	ก็รู้เท่าเข้าใจในทำนอง
ด้วยระเด่นบุษบาโฉมตรู	ควรคู่ภิรมย์สมสอง
ไม่ต่ำศักดิ์รูปชัวเหมือนตัวน้อง	ทั้งพวกพ้องสุริยวงศ์พงศ์พันธุ์
โอ้อ่าแต่นี้สืบไปภายหน้า	จะอายุชาวดาทาเป็นแมนมั่น
เขาจะค่อนนินทาทุกสิ่งอัน	นางรำพันว่าพลางทางโคกกา

อิเหนาเพียรปลอบโยนและนำสาส์นของพระบิดามาเป็นหลักฐาน จินตะหราจึงจวนใจไม่อาจทำอะไร ได้แต่กำชับว่า

ซึ่งพระเจ้าเสด็จไปชิงชัย
แม้สำเร็จเสร็จราชการงานศึก

ก็ตามใจไม่ขัดอภัย
แล้วรำลึกอย่าลืมหมั้นหย่า

นี่แหละที่จินตะหราต้องผิตหวังอย่างแรง เพราะอิเหนาไปแล้วไปลับ ไม่กลับมาหมั้นหย่าอีกเลย ทั้งยังไปหลงรักบุษบาเข้า ลืมจินตะหราวาดิแห่งเมืองหมั้นยาจนหมดสิ้น กว้านางจะได้พบหน้าอิเหนาอีกครั้งก็ต่อเมื่อท้าวกูเรบนั้นมีสาส์นมาเรียกตัวนางไปเข้าพิธีอภิเษกใหญ่กับบุษบาและอิเหนาที่เมืองกาหลัง

จินตะหราน้อยใจมากจนไม่อยากไปเข้าพิธี เสียแต่หนการอ่อนหวานของท้าวหมั้นหย่าไม่ได้ จึงพานางสการะวาดิและนางมาหยารัศมีไปด้วยกัน

ก็อย่างที่บอกไว้แต่แรกว่า จินตะหรามักจะถูกดูหมิ่น การมาเข้าพิธีอภิเษกครั้งนี้นางเจอเข้าอย่างจัง เพราะขณะเข้าเฝ้ากษัตริย์สิ้นคราใหญ่ คือกูเรบีน ดาहा สิ่งหัดสำหรับ กาลัง จินตะหรัลอบมองหาว่าใครคือ นางบุษบาด้วยยังไม่รู้จัก (คงอยากเห็นด้วยว่า หน้จกเป็นอย่างไร) แล้วประโหมสุหรื-ดาहाเห็นเข้า จึงปรายตาให้บุษบาไหว้จินตะหรา แต่บุษบาไม่พอใจ เสร้เป็นยกพานหมากส่งให้ จินตะหารู้สึกเคืองก็เลยผลักพานหมากไปไว้ด้านข้าง ประโหมสุหรืดาहाจึงประชดโดยสั่งบุษบาว่า ให้ไหว้ 'เมียหลวง' ซะ เจอคำนี้เข้า จินตะหราซึ่งยังไม่ได้เข้าพิธีแต่งงานกับอิเหนาเลย แต่ลอบได้เสียกันอย่างเปิดเผยเท่านั้น จะรู้สึกเป็นอย่างไร คงพอจะเดากันได้นะ

ซ้ายังถูกนางวิยะดาน้องสาวของอิเหนา (น้องสะเ้าของบุษบา) ประจานต่อหน้าผู้คนว่า จินตะหราไม่ใช่วงศ์เทวา ไม่คู่ควรให้บุษบาไหว้ (ซึ่งที่จริงทั้งบุษบา ทั้งวิยะดา และจินตะหราต่างก็เป็นลูกพี่ลูกน้องกัน และจินตะหรมีอายุมากที่สุดใสามนาง)

ในพิธีอภิเษก จินตะหราได้ตำแหน่งประโหมสุหรืฝ่ายขวา ส่วนบุษบาเป็นฝ่ายซ้าย ด้วยความเห็นชอบของท้าวดาहा (อาจจะเป็นเพราะท้าวดาหาต้องการแสดงความพระทัยกว้าง จึงเสนอให้ทิศาของตนอยู่ในตำแหน่งรอง)

แต่จินตะหราไม่เป็นสุขกับตำแหน่งที่ได้มานัก เพราะรู้ว่าอิเหนาไม่ได้

รักใคร่ใคร่ดีนางเหมือนเก่าก่อน ประกอบกับนางเป็นคนถือศีล จึงไม่ยินยอมคืนดีด้วย เมื่ออิเหนามาหา ทั้งยังทวงสัญญา ทำให้อิเหนาซึ่งเลื่อมรักนางไปมากแล้ว ยิ่งเบียดเบียนมากขึ้น ไม่คิดสนใจจินตะหราอีก แต่ขัดคำสั่งของประไพหล่มสุหรีดาหาไม่ได้ จึงจำใจไปง้อนาง ดังความคิดของอิเหนาที่ว่า...

แม่นไปง้อก็จจะซ้ำร้ายว่า ที่สัญญาไว้ตามความหลัง
เคยรู้เห็นเช่นเชื้อเบือฟุ้ง ไม่เหมือนดั่งบุษยามาใจหา

บัดนี้เองที่จินตะหราได้ประจักษ์ว่า ความรักอย่างเดียวไม่ใช่สิ่งจริงยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรักที่ถือเอาความงามเป็นบรรทัดฐานแบบอิเหนา เมื่อพบคนที่สวยยิ่งกว่าจึงเปลี่ยนใจได้ง่ายมาก

การที่จะเอาคำมั่นสัญญาในขณะที่ความรักกำลังหวานมาเป็นสิ่งประกัน ยิ่งเป็นไปไม่ได้ใหญ่ เพราะถึงแม้ว่าตรัส (ของอิเหนา) แล้วคืนคำไม่ได้ แต่คำตรัสนั้นกระเจายหายไปกับสายลมได้จจะ และข้อสำคัญคือ คนผิดจะยิ่งพาลเมื่อมีใครไปสะกิดถึงความผิดนั้นซ้ำ

เมื่อเรื่องนี้รู้ถึงท้าวหมั่นหยากับประไพหล่มสุหรีหมั่นหยาศ จึงเรียกจินตะหราไปตักเตือน ซึ่งคงทำให้จินตะหรายอมรับสภาพความเป็นจริงว่า ตนอยู่ในฐานะเสียเปรียบบุษยามากแล้ว ถ้ายังขืนยืนกรานทำตัวอย่างที่ผ่านมาจะยังมีสภาพแยกว่าเก่า จึงยอมคืนดีกับอิเหนา ตอนนี้มีคำคมของจินตะทราบทหนึ่งมีความหมายกินใจมากคือ

เหมือนเขาเปรียบเทียบความเมื่อยามรัก แต่หน้าต๋มผักขมก็ซมหวาน
ถึงยามยึดจิตกร่อยทั้งอ้อยตาล เคยโปรดปรานเปรี้ยวเค็มรู้เต็มใจ

และยังยอมอ่อนเข้าหาบุษยามาก่อน โดยเป็นฝ่ายไปหาบุษยาที่ปราสาทบุษยามาก็ทำที่ต้อนรับอย่างดี แต่มีคำพูดของบุษยามาคำหนึ่ง ไม่ทราบว่าเป็นจินตะ

จะรู้สึกเช่นไรเมื่อได้ยิน...

นางบุษบาพูดว่า

นี่ในฝ่าพวงศัวงค์วาน

แต่ใช้เช่นเชื้อวงค์ยังสงสาร

เราสมานเสียให้สิ้นชานินทา

หากจินตะหราเป็นมนุษย์มีเลือดเนื้อจริงๆ คนหนึ่ง นางคงปวดแสบ
ปวดร้อนกับคำนี้ไม่น้อยเลยทีเดียว

ชีวิตของนางในวรรณคดี...จินตะหราก็ขอบลลงเพียงเท่านี้

ศิวอัยยา

บุษบา

บุษบา เจ้าหญิงผู้เลอโฉมแห่งเมืองดาทา ความงามของนางได้บรรยายไว้หลายตอน ดังเช่น...

จึงประสูติพระธิดาयाใจ
อันอัศจรรย์ที่บันดาล
ยังแต่กลิ่นหอมรวยชวยชาย
ชื่อระเด่นบุษบาหนึ่งหรีด
ทั้งในธรณีไม่มีหัน

งามวิไลล้ำเลิศเพริศพราย
ก็อันตรธานสูญหาย
จึงถวายพระนามตามเหตุนั้น
ลออเอี่ยมเทียมทัดนางสวรรค์
ผิวพรรณนุศุดม่องดังทองคำ

(ตอน เกิดนางบุษบา)

กับ...

พักตร์นี้่องละอองนวลปลั่งเปล่ง ดังดวงจันทร์วันเพ็ญประไพศรี
อรชรอ่อนแอ้นทั้งอินทรีย์ ดังกินรีลึงสรลงคางคาลัย

งามจริงพริ้งพร้อมทั้งสารพวงค์

ไม่ขัดขวางเสียทรงที่ตรงไหน

ดูเดินดั่งดำเนินแห่มราช

งามประหลาดเลิศล้ำเลขา

(ตอน นางบุษบาลทรง : อืหน้าชมบุษบาในใจ ขณะแอบดูนางเล่นน้ำ)

ความงามของบุษบาถึงขั้นหน้าอัศจรรย์ทีเดียว เพราะผู้ที่ได้เห็น จะตะลึงจนลืมตัวหรือถึงกับสลบสิ้นสติไปเลยก็มี แต่ชีวิตของนางในวรรณคดี...บุษบาก็ไม่ราบรื่นเท่าไรนัก เริ่มจากถูกอิเหนาที่เป็นคู่หมั้นปฏิเสธที่จะแต่งงานด้วย ท้าวดาห (พระบิดาของบุษบา) โกรธมาก ประกาศจะยกบุษบาให้ใครก็ได้ที่มาสู่ขอเป็นรายแรก

จระก ระบุเมืองเล็กๆ ทั้งรูปร่างก็แสนจะอัปลักษณ์ ซึ่งยังเป็นโสด แต่คิดอยากจะสละโสดใจแหบขาด ได้ใช้ให้ช่างวาดออกมาดภาพหญิงงาม (อยากได้แฟนสวย) เพื่อไว้ประกอบการคัดเลือกประโหม่มสุหรี่

ช่างวาดได้แอบวาดภาพบุษบาได้สองภาพ ภาพหนึ่ง เพ็งตื่นนอนแต่งกายธรรมดา กับอีกภาพ ทรงเครื่องพระราชธิดา แล้วรีบนำกลับไปให้จระกดู

แต่องค์ปะดาระกาหลา เทวดาที่เป็นต้นวงศ์เหว (คงไม่ยากที่ได้จระกเป็นขย) ได้ลักภาพไปแผ่นหนึ่ง แล้วหลอกล่อให้วิหยาสะก้า โอรสของท้าวกะหมังกูหนึ่งไปพบเข้า

แค่เห็นรูปวาด วิหยาสะก้าก็ถึงกับสลบ หลงรักบุษบาอย่างถอนตัวไม่ขึ้น

จระกก็มีอาการดูเจียวกัน เพราะพอช่างวาดถวายรูปบุษบาที่แต่งกายธรรมดาให้ดูเท่านั้น ก็ตื่นตื่นจนสิ้นสติ เมื่อฟื้นแล้วก็คลั่งไคล้ไม่เป็นอันกินอันนอน ขอร้องท้าวล่ำล่าซึ่งเป็นพี่ชายให้ช่วยสู่ขอบุษบา

ท้าวดาหาสนใจจำต้องยกบุษบาให้แก่จระก เมื่อท้าวล่ำล่าส่งสาส์นมาสู่ขอให้ห้อง เพราะวาทที่ท้าวดาหาเคยลั่นไว้เองเป็นเหตุ

ดังนั้น พอท้าวกะหมังกูหนึ่งส่งทูตมาขอบุษบาในเวลาต่อมา ท้าวดาหาก็ได้ปฏิเสธ ทำให้ท้าวกะหมังกูหนึ่งยกทัพมาล้อมเมืองดาห ก่อสงครามซึ่งนาง

บุษบาขึ้น

ท้าวดาหาให้ทูตไปแจ้งข่าวสงครามกับเมืองพี่เลี้ยงอีกสามและจรรกาด้วย
ท้าวกูเรป็นจึงมีสาส์นไปสั่งอิเหนาที่อยู่เมืองหมันหยหา (กำลังหลงรัก
จินตะหรา) ให้รีบยกทัพไปช่วยดาหารบ มิฉะนั้นจะตัดพ่อตัดลูกกันไปเลย

อิเหนาเลยหมดโอกาสบายเบี่ยง ต้องไปช่วยเมืองดาหาในทันที พอ
รบชนะ (อิเหนาเป็นคนฆ่าท้าวกะหมังกุหนิง) ก็อยากรีบกลับเมืองหมันหยหาเต็ม
แก่ เพราะคิดถึงจินตะหรา

แต่ความตั้งใจของอิเหนาก็มีอันต้องเปลี่ยนไป เมื่อได้เห็นบุษบาเพียง
ครั้งแรก

เพราะพออิเหนาเข้าเฝ้าท้าวดาหาหลังจากเสร็จศึก เพื่อจะหาทางขูล
ลากลับ (ไปหาจินตะหรา) เสียที ท้าวดาหาที่สั่งให้บุษบาออกมาให้ไว้

บุษบาแม้จะรู้สึกไม่พอใจอย่างยิ่ง แต่ไม่อาจขัดรับสั่งของพระบิดา จึง
ออกมาไหว้อิเหนาอย่างเสียไม่ได้

อิเหนาเองก็คิดเพียงหันไปรับไหว้พอเป็นพิธีเท่านั้น (เพราะถูกท้าวดาหา
กับประไพหมื่นสุหรिताหาประชดเอาไว้มาก จนรู้สึกเกือยเหมือนกัน) แต่การ
หันไปครั้งนี้ ทำให้อิเหนาไม่สามารถหันหน้าไปทางอื่นเหมือนตั้งใจแต่แรกได้
แถมตะลึงในความงามของบุษบาจนสติสตั้งไม่อยู่กับตัว เผลอร้องเพลง
เกี้ยวนางต่อหน้าใครๆ (เรียกว่ามีอาการเพี้ยนปรากฎให้เห็นโดยชัดเจน) จน
ลังคามาระตาก็ตามเสด็จต้องคอยสะกิดเตือน

หลังจากได้เห็นบุษบา อิเหนาก็มีอาการคลั่งรักขึ้นสมอง กินไม่อร่อย นอน
ไม่เป็นสุข คิดแต่ว่าจะหาอย่างไรจึงจะได้บุษบามาครอบครอง ทั้งยังพาลประสงค์
ร้ายต่อจรรกาด้วย (เมื่อพบกันครั้งแรกขณะที่จรรกาถวายเป็นบั้งคมให้ อิเหนาขยับ
กริชหมายจะทำร้าย แต่ถูกลังคามาระตายึดมือไว้ทัน)

อิเหนาหาทางถ่วงเวลาอยู่ในดาหาต่อ พร้อมทั้งพยายามดีสนิทกับบุษบา
โดยใช้สี่ยะตราห้องชายของนางเป็นสื่อ แต่บุษบาไม่เล่นด้วย เพราะยังแค้นใจ
ไม่หาย ที่อิเหนาเคยฉีกหน้าให้นางต้องอับอายตอนไม่ยอมเข้าพิธีอภิเษก

กับนาง

อิเหนาก็ไม่ละความพยายาม คอยหาโอกาสซิดิโกลับบุษบาทุกวิถีทาง ตั้งแต่ขอตามเสด็จท้าวดาหาก็ไปใช้บนที่เขาวิไลศมาทรา แอบดูบุษบาเล่นน้ำ จนถึงเขียนหนังสือใส่กลีบดอกปะหมันฝากนางยุบลไปให้บุษบา (นางยุบลออกหา ดอกปะหมันตามความต้องการของบุษบาแล้วพลัดกับเพื่อน หลงทางมาพบ อิเหนาเข้า อิเหนาบอกจะพากลับไปหาบุษบาก็ได้ แต่นางจะต้องรับฝากดอก ปะหมันที่อิเหนาใช้ต่างสาส์นไปให้บุษบา) ด้วยข้อความที่เลียดแหวงใจว่า

ในลักษณ์นั้นว่าจรรกา	รูปชั่วตัวซ้ำทั้งคักดีศรี
ทรลักษณ์พิกลอินทรีย์	ดูไหนไม่มีจำริญใจ
เกศานาสิกขงเนตร	สมเพชพิปริตผิตวิสัย
เสียงแหบเสบสันเป็นพันไป	รูปร่างช่างกระไรเหมือนนัยักษ์มาร
เมื่อยิ้มเหมือนหลอกหยอกเหมือนขู่	ไม่ควรคู่เคียงพักตร์สมัครสมาน
ตั้งกาจากชาติข้าสาธาณัน	มาประมาณหมายหงส์พงศ์พระยา
แม่นแผ่นดินสิ้นชายที่พึงเชย	อย่ามีคู่เลยจะดีกว่า
พี่พลอยร้อนใจแทบทุกเวลา	หรือวาสนาน้องจะต้องกันหา

ทำให้บุษบาโกรธมาก จึงดอกปะหมันโยนทิ้งทันที

แต่ยิ่งนานอิเหนาก็ยังทำอุบายมากขึ้น เมื่อมะเดหวิ (มะเทีรองจาก ประไหมสุหรี) พาบุษบาไปเลี้ยงเทียนที่วิหาร อิเหนาก็ดื้อนด้างดาวบินออกมา ทำให้เทียนดับ แล้วถือโอกาสกอดบุษบาไว้ไม่ยอมปล่อย บังคับให้มะเดหวิ รับปากว่า จะช่วยให้ตนได้กับบุษบา ซึ่งมะเดหวิก็ต้องยอมรับคำเพื่อให้อิเหนา ปล่อยตัวบุษบา

พอลับจากการใช้บนแล้ว ท้าวดาหาก็ทรงกำหนดวันอภิเษกของจรรกา กับบุษบาเป็นการแน่นอน อิเหนาร้อนใจทวงสัญญาจากมะเดหวิ แต่มะเดหวิ ก็ไม่อาจจะช่วยอะไรได้

เมื่อเห็นนางหมดหวังรออยู่ข้างหน้า อิเหนาถึงกับล้มป่วยด้วยไข้ใจจนลุกจากที่นอนไม่ได้เป็นแรมเดือน

สังคามาระตาก็เตือนสติว่า เมื่อไม่ได้ด้วยทางตรง ก็ต้องใช้อุบาย

อิเหนาก็เลยคิดได้แผนการหนึ่งที่จะได้บุษบาไว้ในครอบครอง ทำให้อาการป่วยคลายลงอย่างรวดเร็ว พอสุขภาพเข้าที่เข้าทางแล้ว อิเหนาก็ขออนุญาตทำวฏูเรปัน (ได้มาถึงดาหาแล้วเพื่อร่วมงานอภิเษกของบุษบาด้วย) กับท้าวดาหา ออกไปประทับแรมในป่า

ทั้งพระบิดา (ท้าววฏูเรปัน) กับอา (ท้าวดาหา) ต่างเข้าใจว่า อิเหนาไม่อยากเห็นพิธีอภิเษกของบุษบา เพราะรู้สึกบาใจ จึงทรงอนุญาต

อิเหนาก็ยกทัพออกป่าทันที ทำที่ว่าเที่ยวล่าสัตว์อยู่แต่ในป่า แล้ววกกลับเข้าเมืองดาหาอีกครั้ง พร้อมทั้งจุดไฟเผาโรงแรมหุรลพต่างๆ ที่กำลังเล่นฉลองพิธีอภิเษก เพื่อเบนความสนใจของทุกคน

ท้าวดาหากับท้าววฏูเรปันได้ทรงออกบัญชาการดับไฟด้วยตนเอง ในขณะที่ท้าวล่าล่ากับจรกกัซขึ้นช้างมาสวมทบ จึงมารวมกันอยู่ในบริเวณไฟไหม้ ส่วนอิเหนาฉวยโอกาสที่ซุลมุนหนีปลอมเป็นจรกกัซ อ้างว่าท้าวดาหาให้มารับบุษบาลักพาตัวนางออกไปจากเมืองดาหาได้อย่างสมคะเน

กว่าบุษบาจะรู้ตัวว่าถูกหลอก ก็แก้ไขอะไรไม่ได้แล้ว เพราะถูกพามาอยู่ในถ้ำกลางป่าเปลี่ยว คนของนางที่ติดตามมาด้วย มีเพียงพี่เลี้ยงอีกสองคนเท่านั้น ซึ่งทั้งสองก็เป็นผู้หญิงเช่นกัน ดังนั้นพอเผชิญหน้ากับความกลัวเข้า ทั้งสองพี่เลี้ยงกลับหันมาเกลี้ยกล่อมบุษบาให้ยอมๆ อิเหนาเสียเอง

เมื่อตกอยู่ในสถานการณ์อย่างนี้ บุษบาถึงจะโกรธจะเคืองแค่ไหน ก็ไร้ประโยชน์อะไรทั้งสิ้น

และอิเหนาก็ใช้กลยุทธ์ที่ทั้งปอบทั้งฉุ แถมปากว่ามีเอถึง (อย่างที่ถนัด) ในที่สุดก็ได้บุษบาสมความตั้งใจ

แต่เพื่อป้องกันไม่ให้ถูกสงสัย อิเหนาจึงเข้าเมืองดาหาอีกครั้ง เพื่อเข้าเฝ้าท้าววฏูเรปันกับท้าวดาหา ทำเป็นว่าไม่มีส่วนรู้เห็นกับการหายไปของบุษบา ทั้งยัง

อาสาจะช่วยออกติดตามด้วย

ท้าวดาหานั้นแทบจะมันพระทัยเลยว่า คนทำเรื่องคืออิเหนา แต่จนใจที่ไม่มีหลักฐานเท่านั้น

ส่วนท้าวภุชงค์กลับพลอยเห็นชอบกับการกระทำของโอรส ดังคำตรัสว่า...

ใครจะว่ากระไรก็ตามที
ถึงจะพาไปจริงก็เป็นไร

ตัวเจ้าต้อยอยู่อย่าห่วงไหว
พ่อเห็นก็จะไม่ผิดนัก

หลังจากเป็นชายาของอิเหนาโดยพลตินัยแล้ว บุชชาก็จึงรักภักดีต่ออิเหนาอย่างจริงจัง ทั้งที่ก่อนหน้านี้ แม่แต่หน้าของเขาก็แทบจะไม่มองด้วยซ้ำ (นี่ก็เป็นจุดหนึ่งที่ทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างความรู้สึกของชายกับหญิง ผู้ชายถ้าเกิดรักหญิงใด เขาจะมีจิตใจจดจ่อต่อหญิงนั้นมากที่สุดในช่วงเวลาก่อนจะได้เป็นเจ้าของหญิงนั้น หลังจากได้เป็นเจ้าของแล้ว แม้อย่างรักอยู่เช่นเดิม แต่ความรู้สึกที่ว่าหญิงนั้นเหมือน ‘หมูอยู่ในอวย’ ทำให้จิตใจจดจ่อที่เคยมีลดลงไปเรื่อยๆ ตรงกันข้ามกับหญิง เพราะเมื่อผู้หญิงได้เป็นเจ้าของชายที่หล่อจนรัก จะไม่เกิดความรู้สึกที่ว่าชายนั้นได้กลายเป็น ‘หมูอยู่ในอวย’ แต่มักจะรู้สึกว่า ชายดีวิเศษจนคนอื่นคิดแย่ง จึงเกิดการหึงหวงตามมาบ่อยๆ ความรู้สึกอย่างที่ว่ามันนี้ แม้จะไม่อาจรับรองว่าเป็นเช่นเดียวกันหมดทุกคน แต่ก็บอกได้ว่าเป็นแบบนี้เสียส่วนใหญ่)

บุชชาก็รอดคอยอิเหนาอยู่ที่ถ้ำอย่างกระวนกระวายใจ พอตกเย็นก็ขึ้นทรงรถจะออกไปรออิเหนาที่สวน

ตอนนั้น องค์ประตาระกาหลาซึ่งอยู่บนสวรรค์ (เทวดาบรรพบุรุษของอิเหนา) เกิดไม่พอพระทัยความโอหังของอิเหนา ต้องการจะทรมานให้อิเหนารู้สึกตัวเสียบ้าง จึงทำให้เกิดพายุใหญ่ขึ้น หอบพัดเอารถทรงของบุชชาก็ไปจนถึงป่าใกล้ๆ เมืองประมอดัน...ก็ไม่ทราบว่าจะเกิดอะไรขึ้นบ้างก็ทราบไว้ก่อนแล้ว

ที่ว่าต้องการจะทรมาณอิเหนานั้น ก็กลายเป็นสร้างความทุกข์แก่บุษยามากกว่า เพราะพออิเหนารู้ว่าบุษบาหายไป ถึงเสียอกเสียใจคร่ำครวญอยู่ก็ใหญ่ แล้วรีบออกติดตามหาในคราบโจรป่าป่านหยาบก็ติดตาม แต่การตามหาบุษบาของอิเหนานั้น ไม่ได้เสียบเหงาเศร้าทรวงมากมายเท่าไรเลย เดินทางถึงไหนก็แผ่อิทธิพลถึงนั้น พร้อมทั้งมีน้องหนูเล็กๆ หน้าตาจุ่มจิ้มให้ชมแทนบุษบาไปพลางก่อนอีกตั้งหลายนาง

ส่วนบุษบาที่ถูกกลมหอบไปนั้น องค์ปะตาระกาหลาทรงปรากฏให้เห็น แล้วสั่งให้นางปลอมเป็นชาย ใช้ชื่อใหม่ว่า 'อุณณากรรม' พร้อมทั้งประทานกริชที่มีฤทธิ์ให้ด้วย

บุษบาในคราบของ 'อุณณากรรม' ได้เป็นบุตรบุญธรรมของท้าวประมอดัน อยู่ในเมืองประมอดันระยะหนึ่ง ก่อนที่จะเร่ร่อนออกตามหาอิเหนา นั่นเป็นช่วงเวลาที่ถูกจิตใจที่สุดของนาง อันเกิดจากความแตกต่างระหว่างการต้องรักษาศักดิ์ฐานะผู้ชายที่ปรากฏแก่สายตาของผู้อื่น กับความต้องการปกปิดจิตใจอ่อนแอของผู้หญิงแห่งตนไว้ให้มืดซิด

ชีวิตของนางในวรรณคดี... บุษบาจึงเดินเดินเต็มไปด้วยลึกลับทุกรูปแบบ มีทั้งถูกคนรักอย่างลุ่มหลงและถูกคนสลัดทอดทิ้ง มีทั้งความเป็นอยู่ที่นุ่มนวลของกุลสตรีและออกศึกกลางสมรภูมิอย่างชายชาติตรี แล้วมีทั้งถูกชายหนุ่มเข้าขี้ขอความรัก กับต้องเป็นผู้แสดงบทบาทขอความรักจากหญิงสาวไปตามเรื่องเช่นกัน

แต่ไม่ว่าจะอย่างไร บุษบาก็มีจิตใจอ่อนไหวของผู้หญิงอย่างเต็มเปี่ยม หลักชัยที่นางมุ่งหวังจึงไม่ใช่การเป็นราชาธิบดีผู้ยิ่งใหญ่ ทั้งที่สามารถจะทำได้ แต่นางกลับฝากอนาคตของตนทั้งหมดไว้ที่อิเหนาเท่านั้น นี่คือธาตุแท้ของผู้หญิงคนหนึ่ง ซึ่งสามารถสะท้อนถึงความรู้สึกของผู้หญิงอีกมากมาย

และก็เป็นเพราะคำสาปขององค์ปะตาระกาหลา ทำให้บุษบาแม่ได้พบกับอิเหนาหลายครั้งหลายหน แต่ต่างก็จำกันไม่ได้ จนในที่สุดนางต้องหนีไปบวชชี (แหงหนึ่ง) ด้วยความท้อแท้

ต่อมาประสันตาพี่เลี้ยงคนหนึ่งของอิเหนามาพบเข้า ได้กลับมากล่าวต่ออิเหนาว่า นางแอกหนึ่งสวยงามมาก ทำให้อิเหนาไปหลอกนางมาเมื่อกลางคืนอีกครั้ง และสงสัยว่านางคือบุษบา จึงออกอุบายตั้งโรงหนังตะลุงตรงกับหน้าต่างตำหนักของนาง เล่นเล่าเรื่องตั้งแต่อิเหนาไปช่วยดาหารบจนถึงนางบุษบาถูกลมหายไป

บุษบาสะเทือนใจมาก เพราะถูกสะกิดเตือนความหลัง จึงร้องไห้และบอกให้เล็กเล่นเสี้ยกลางคืน เป็นเหตุให้ต่างจดจำกันและกันได้ นับแต่นั้นนางก็พ้นจากความทุกข์ทรมานแห่งการพลัดพราก ได้พบหน้าวงศ์ศกคณาญาติอีกครั้ง และเข้าพิธีอภิเษกเป็นประเพณีใหม่สู่หรือฝ่ายซ้ายของอิเหนาอย่างเป็นทางการจะลักษณะเสียทีหลังจากต้องพลัดจากการเข้าพิธีมาสองครั้ง

แต่ถึงแม้บุษบาจะเป็นเพียงฝ่ายซ้าย ในขณะที่จินตะหราได้เป็นฝ่ายขวานางก็ไม่รู้สึกเดือดร้อนนัก ในเมื่อรู้ว่าใจของอิเหนามีนางเข้ามาแทนที่จินตะหราเสียแล้ว

เรื่องราวของนางในวรรณคดี...บุษบาจึงจบลงด้วยความสุขและสมหวังเพียงเท่านี้

คำนิยมโดย รศ. ประพนธ์ เรืองณรงค์

เรื่องราวของนางในวรรณคดี ๗๒ ตัวละคร อาทิ

พระเพื่อนพระแพง, สุวรรณเกษร, รจนา, กากี,
จินตะหราวดี, บุษบา, ฝี่เสื่อสมุทร, สุวรรณมาลี,
ละเวงวันพา, เมรี, มโนห์รา, วันทอง, ศรีมาลา,
สร้อยฟ้า, ศกุนตลา, ทมยันตี, สาวิตรี, เบญจกาย,
สีดา, สุพรรณมัจฉา, ทิพเกสร, อุษา, กนกเรขา,
แก้วหน้าม้า, โสนน้อย, เมียมะนิก, ลำหับ, มัทรี,
ยอพระกลืน, โมรา, อุทัยเทวี, เอื้อย, เตียวเสี้ยน,
ปรียทรรติกา, กุสุมา, จันท์สุดา, ประเดะ, ไชซี,
แดงอ่อน, ใ่อัคำ

ทดลองอ่าน

24

สาระ สนุก สุขใจ สatapornbooks.com

หมวดภาษาและวรรณคดี

ISBN 978-616-00-3509-0

9 786160 035090

มีจำหน่ายในรูปแบบ E-Book

ราคา ๕๒๐ บาท

Rewritten Edition